

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Pomístní názvosloví na katastru obce Vysoké nad Jizerou

Bakalářská práce

Studijní program: B7310 – Filologie
Studijní obor: 7310R033 – Český jazyk a literatura
Autor práce: **Kateřina Kozáková**
Vedoucí práce: Mgr. Václav Lábus, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kateřina Kozáková**
Osobní číslo: **P12000396**
Studijní program: **B7310 Filologie**
Studijní obor: **Český jazyk a literatura**
Název tématu: **Pomístní názvosloví na katastru obce Vysoké nad Jizerou**
Zadávací katedra: **Katedra českého jazyka a literatury**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl:

Analýza současných "živých" pomístních jmen na katastru obce Vysoké nad Jizerou

Požadavky:

Excerpce pomístních jmen z databáze Geonames a turistických map, sběr pomístních jmen realizovaných v místním úzu. Srovnání standardizovaných a "živých" jmen, jejich sémanticko-formální analýza; aplikace vztahově-modelové teorie.

Metody:

Popis synchronního anoikonymického subsystému a systematické utřídění jazykového materiálu podle zvolených kritérií. Aplikace obecných toponomastických zásad a metod třídění toponomastického materiálu.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Encyklopedický slovník češtiny. Praha: NLN, 2002

OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, L.; KNAPPOVÁ, M.; MALENÍNSKÁ, J.;

MATÚŠOVÁ, J. Pomístní jména v Čechách. Praha: Academia, 1995

PLESKALOVÁ, J. Tvoření pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku. Jinočany: H&H, 1992

Soupis pomístních jmen na katastrálním území Vysoké nad Jizerou

ŠMEJDOVÁ, I. Malý slovník krkonošských názvů. Praha: Olympia, 2001

ŠMILAUER, V. Třídění pomístních jmen. Zpravodaj místopisné komise, 1972, roč. 13., s. 171-204

ŠMILAUER, V. Úvod do toponomastiky. 1. vyd. Praha:SPN, 1963. 2. vyd.

Praha: SPN, 1966

ŠRÁMEK, R. Úvod do obecné onomastiky. Brno: MU, 1999

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Václav Lábus, Ph.D.

Katedra českého jazyka a literatury

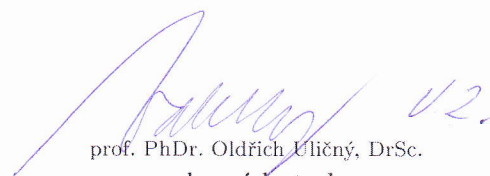
Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2014**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2015**

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

prof. PhDr. Oldřich Uličný, DrSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 30. dubna 2014

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu své bakalářské práce Mgr. Václavu Lábusovi, Ph.D., za jeho čas, ochotu a především za vstřícný přístup a cenné rady.

Děkuji také obyvatelům města Vysoké nad Jizerou, kteří se podíleli na sběru PJ, dále pracovníkům Vlastivědného muzea ve Vysokém nad Jizerou za ochotu a poskytnutí literatury.

V neposlední řadě pak děkuji své rodině za jejich podporu a trpělivost.

ANOTACE

Předmětem této práce je excerpt pomístních jmen z databáze Geonames, turistických map a *Soupisu pomístních jmen* z roku 1974 na katastru obce Vysoké nad Jizerou a přilehlých katastrálních území. Dále pak sběr pomístních jmen žijících v místním úzu. Práce je rozdělena do dvou částí. Teoretická část obsahuje stručnou historii obce, materiálové a teoretické východisko. Praktická část se skládá z abecedně řazených hesel. Cílem práce je analýza současných „živých“ jmen na katastru obce.

Klíčová slova: pomístní jméno, modelová klasifikace pomístních jmen, strukturní model, strukturní typ, motivace pojmenování

ANNOTATION/ ABSTRAKT

The first goal item of this bachelor thesis is to excerpt minor place-names from these sources: Geonames database, touristic maps and inventory of minor place-names from Vysoké nad Jizerou land registry. The Second goal is to make a list of minor of minor place-names that live in local use.

The thesis is divided into two sections. The first one is theoretical and consists of village history as well as methods and materials description. The second one is practical and contains names in alphabetical order.

The main goal of this thesis is to analyse currently used minor place-names in the area of Vysoké nad Jizerou.

Key words: minor place-name, model of minor place-name classification, structural model, structural type, naming motivation

1. Obsah

1. Obsah.....	7
2. Seznam zkratk	9
3. Úvod.....	10
4. Obec Vysoké nad Jizerou.....	11
4.1. Současnost	11
4.1.1. Přilehlá katastrální území	11
4.2. Historie	12
4.2.1. Od počátků osídlení do 19. století	12
4.2.2. 19. století a vysočtí písmáci.....	13
4.2.3. 20. století	14
4.3. Nářeční charakteristika.....	15
5. Východiska.....	17
5.1. Materiálová východiska.....	17
5.2. Teoretická východiska.....	17
5.2.1. Modelová klasifikace pomístních jmen.....	19
6. Heslová část.....	23
6.1. Výstavba hesel.....	23
6.2. Slovník.....	25
7. Shrnutí	65
7.1. Specifické rysy anoikonym	65
7.1.1. Nářeční rysy a jiné odchylky od spisovné češtiny.....	65
7.1.2. Posesivita honorifikační	65
7.1.3. Uplatnění posesivního pojmenovacího motivu	66
7.1.4. Pojmenování podle názvů měst, území a států.....	67
7.1.5. Varianty	67
7.2. Dotazníkový výzkum.....	69
7.2.1. Přehled PJ z hlediska užívání	70
7.2.2. Shrnutí	77
7.3. Shrnutí modelové klasifikace PJ	79
8. Závěr.....	83
9. Seznam pramenů a literatury.....	84
10. Přílohy	86

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Obyvatelé Vysokého nad Jizerou.....	72
Tabulka 2 – Obyvatelé přilehlých KÚ	74
Tabulka 3 – neužívaná PJ.....	76
Tabulka 4 – PJ nezaznamenaná v databázi Geonames.....	77

2. Seznam zkratek

Zkratky názvů pramenů a literatury

ČSÚ = Český statistický úřad
ENCY = Encyklopedický slovník češtiny
ESSČ = Elektronický slovník staré češtiny
G = Geonames
KM = katastrální mapa
PSJČ = Příruční slovník jazyka českého
SK = Stabilní katastr
SPJ = Soupis pomístních jmen
TM = turistická mapa

Základní zkratky

AD = adjektivum
ADd = adjektivum derivované
adj. = adjektivum
akuz. = akuzativ
dat. = dativ
fem. = femininum
gen. = genitiv
instr. = instrumentál
lok. = lokál
mask. = maskulinum
MČ = místní část
MJ = místní jméno
MKPJ = modelová klasifikace pomístních jmen
neutr. = neutrum
OJ = osobní jméno
os. = osoba, osobní
P = prepozice
PJ = pomístní jméno
pl. = plurál
poses. = posesivní

S = substantivum (nederivované)
SAD = substantivizované adjektivum
SADd = substantivizované adjektivum derivované
Sd = substantivum derivované
sg. = singulár
Sk = složené substantivum (kompozice)
subst. = substantivum
SM = strukturní model
ST = strukturní typ
VM = vztahový model
živ. = životné
aj. = a jiné
apod. = a podobně
atd. = a tak dále
č. p. = číslo popisné
něm. = německý
odb. = odbočka
srov. = srovnání
TZT = turisticky značená trasa
vč. = včetně

Zeměpisné zkratky

J = jih
JV = jihovýchod
JZ = jihozápad
S = sever
SV = severovýchod
SZ = severozápad
V = východ
Z = západ

3. Úvod

Tématem této bakalářské práce je anoikonymie na katastru obce Vysoké nad Jizerou, která zahrnuje i katastrální území přiléhající k tomuto správnímu celku, tedy Helkovice, Horní Tříč, Starou Ves a Sklenařice. Vychází především z internetové databáze Geonames, Soupisu pomístních jmen z roku 1974 a z velké části také z informací poskytnutých obyvateli města.

Cílem práce je excerpce všech PJ obce Vysoké nad Jizerou z výše uvedených zdrojů a především zjistit, která z nich jsou i dnes v aktivním užívání obyvatel obce. Pro zjištění těchto informací byl zvolen dotazníkový výzkum předložený obyvatelům Vysokého – zástupcům tří věkových kategorií. Průzkum je doplněn o informace získané od obyvatel přilehlých katastrálních území.

První kapitoly se věnují Vysokému nad Jizerou, jeho poloze a přilehlým katastrálním územím, historii, současnosti a charakteristice nářečí užívaného v obci a jejím okolí. V následující části je rozebráno materiálové a teoretické východisko, na jejichž základě jsou hesla zpracována. Nejobsáhlejší kapitolu tvoří heslová část. Její úvod se zabývá především strukturou hesel, jejich řazením a změnám v přepisu. Následuje samotný slovník hesel, který obsahuje přibližné určení polohy místa, zdroj, formální utvářenost, motiv pojmenování, modelovou klasifikaci a případné variety nebo původní názvy sesbírané ve *Stabilním katastru*. Závěrečná část se věnuje především výzkumu specifických rysů anoikonym a jejich shrnutí z hlediska užívání. Za vlastním textem práce jsou uvedeny seznamy zkratk, použitých pramenů a literatury. Mezi přílohy byly zařazeny výřezy mapy, soupisy názvu seřazených podle vztahových a strukturních modelů a fotografie *Soupisu pomístních jmen*.

4. Obec Vysoké nad Jizerou

1.1 Současnost

Obec Vysoké nad Jizerou se nachází v Libereckém kraji a bývalém okresu Semily, na pomezí Krkonoš a Jizerských hor. Její původní název zní Wysoka, v němčině Hochstadt. Podle Profousova slovníku byl přívlastek *nad Jizerou* úředně zaznamenán až v roce 1912.

V současnosti se skládá z katastrálních území Helkovice, Sklenařice, Stará Ves u Vysokého nad Jizerou, Tříč (dnes nazýváno také jako Horní Tříč) a Vysoké nad Jizerou. Je jednou z nejužší položených obcí v České republice. V nejvyšším bodě, na Petruškových vrších, dosahuje její nadmořská výška 720 metrů. Celý správní celek se rozkládá na 2067 ha a k 1. lednu 2014 čítal 1288 obyvatel.

V současné době je rozvoj města spojen v první řadě s cestovním ruchem. Vysoké je známé jako středisko zimních sportů, nachází se zde lyžařský areál *Šachty*, který zahrnuje pět lyžařských vleků a jedenáct sjezdovek. Za příznivého počasí fungují také místní běžkařské tratě.

Kromě cestovního ruchu zde má zastoupení především zemědělská výroba, nachází se zde dvě zemědělská družstva: Zemědělské družstvo *Horal* při Bozkovské ulici a původně státní statek *Krkonoše* naproti čerpací stanici, který je ale dnes majetkem družstva *Horal* (v heslové části uvádím pro větší přehlednost jeho původní název).

4.1.1. Přilehlá katastrální území

Helkovice

Je nejnižší položená část města Vysoké nad Jizerou a její německý název zní Helkowitz. Původní název, Helíkovice, *znamená* „ves lidí Helíkových“¹. V současné době zde trvale žije přibližně 30 obyvatel² a jeho rozloha 2, 21 km².

Sklenařice

Vesnice se rozprostírá S od Vysokého nad Jizerou. Německý název zní Glasersdorf a dostala své jméno podle sklářů, kteří sem přišli těžit z bohatství místních lesů. Sklenařice jsou

¹ PROFOUS, A. *Místní jména v Čechách: Jejich vznik, původní význam a změny*. Praha: Česká akademie věd a umění, 1947-1957.

² ČSÚ – Sčítání lidu, domů a bytů 2011

dnes známy především pěstováním a nakládáním červeného zelí. Trvale zde žije téměř 200 obyvatel³ a jeho rozloha je 5, 65 km².

Stará Ves u Vysokého nad Jizerou

Její německý název je Altdorf a rozprostírá se na 3, 33 km² mezi Vysokým a Helkovicemi. Také se jí říkalo Stará Dlouhá Ves, a to podle jejího podlouhlého tvaru. Trvale zde žije přibližně 60 obyvatel⁴.

Horní Tříč

Vesnice leží SV od Vysokého nad Jizerou. Dělí se na Horní, která patří k správnímu celku Vysoké nad Jizerou, a Dolní, patřící k Jablonci nad Jizerou. Původní název zněl *Třtice* a vznikl ze substantiva *trest'*, které znamená rákos nebo třtina⁵. Dnes zde žije přibližně 140 obyvatel⁶ na rozloze 3,3 km².

2.1 Historie

Převážná část této kapitoly je zpracována podle brožury Václava Lukáše s názvem *Vysoké nad Jizerou: Pohledy do minulosti daleké i nedávné*⁷ a doplněna je o údaje ze *Statistického lexikonu v zemi České*⁸ z roku 1934.

4.2.1. Od počátků osídlení do 19. století

První zmínka o Vysokém, jakožto městu, pochází z roku 1354. Vzniklo rozšířením původní vesnice, nazývané *Wysoka*, na hospodářské středisko panství Nístějka, které v té době bylo v držení Valdštějnů.

Centrem města se stalo tržiště, které se nacházelo nedaleko kostela Sv. Kateřiny, na křižovatce obchodních cest – první vedla z Turnova přes Semily do Vysokého, dále na Sklenařice a Slezsko a nazývala se *Královina*. Druhá, neméně významná, zvaná *Trhovice*, spojovala Jesenný, Vysoké a Jablonec nad Jizerou, odkud pokračovala do Krkonoš a opět do Slezska.

³ ČSÚ – Sčítání lidu, domů a bytů 2011

⁴ Tamtéž

⁵ PROUFOUS, 1957

⁶ ČSÚ – Sčítání lidu, domů a bytů 2011

⁷ LUKÁŠ, Václav. *Vysoké nad Jizerou: Pohledy do minulosti daleké i nedávné*. Vysoké nad Jizerou, 1992.

⁸ I. ZEMĚ ČESKÁ. *Statistický lexikon obcí v zemi Československé*. Praha: Orbis, 1934.

Nedaleko Vysokého vznikla také sklářská huť, ve které zpočátku pracovalo převážně německé obyvatelstvo. Odtud vznikl název Sklenařice. Vysoké se tehdy rozpínalo mezi dvěma potoky – Staroveským a Tříčským. V této době se také ustálil název Stará Ves jako přilehlé části města Vysoké.

Přibližně v polovině 15. století se celé panství společně se Sklenařicemi, Starou Vsí a Tříčí připojilo k panství navarovskému. K tomu pravděpodobně již od počátku náležely Helkovice. V té době byli majiteli Navarova⁹ Zajícové z Házmurku.

O století později vznikl městský znak, znázorňující muže, který kopím bodá vztyčeného medvěda. Znak odráží legendu o vzniku města, která vypráví o statečném uhlíři Havlasu Pavlatovi, jenž chytil a ochočil medvěda, toho poté dovedl na pražský dvůr a panovník ho odměnil tím, že mu daroval půdu nad řekou Jizerou, kde založil hrad Nístějku a město, které pro svou polohu nazval Vysoké.

Protože Vysoké nepatřilo mezi bohatá města, bylo za třicetileté války ušetřeno nájezdů rabujících vojáků. Ani pozdější rekatolizace se v těžko přístupném horském městě nesešla s valnou odezvou obyvatelstva. Zato reformy Marie Terezie se Vysokého dotkly přímo, a to především tím, že mu bylo zrušeno roku 1765 hrdelní právo a v roce 1771 nařízeno číslování domů. Tehdy poslední číslo (156) dostal Hradský mlýn, který dnes náleží k obci Jablonec nad Jizerou. V letech 1771-1772 postihl Vysoké hladomor, způsobený katastrofální neúrodou.

V posledních letech 18. století zaznamenalo město velký hospodářský rozkvět. Vysoké tehdy mělo 1216 obyvatel¹⁰. V té době se také začal více rozvíjet kulturní život, a to především prostřednictvím divadla. V roce 1786 vznikl ve Staré Vsi nejstarší ochotnický spolek, který funguje dodnes pod názvem *Divadelní spolek Krakonoš*. Největší regionální tvůrčí osobností té doby se stal František Vodseďálek. Prosperitu města ukončil až požár, který vypukl v polovině léta roku 1834 a zničil téměř celé město.

4.2.2. 19. století a vysočtí písmáci

Pro oblast Vysokého byli charakterističtí tzv. písmáci, kteří představovali typ lidových mudrlantů a kronikářů. Mezi nejznámější představitele patřil Věnceslav Metelka, jehož deníkovými zápisky byl inspirován Karel Václav Rais při psaní svých *Zapadlých vlastenců*. V písmácké tradici pokračoval rod Zemanů (především otec a bratr Antala Staška), dále František Rón – otec spisovatele Zdeňka Róna, František Housa a především Šebastián Patočka, který zpracoval i místopis Sklenařic.

⁹ dnes již pouze zřícenina hradu se nachází v obci Zlatá Olešnice, u vstupu potoka Zlatníku do řeky Kamenice

¹⁰ srov. – v Semilech tehdy žilo 1072 obyvatel a v Železném Brodě 1081

Důležitou osobou druhé poloviny 19. století byl PhMr. Josef Kramář – zprvu vysoký lékárník, který se v roce 1850 stal prvním starostou. Po vyhoření města se zasloužil zejména o vypracování požárního řádu a také prosadil, aby krkonošská silnice z Trutnova do Liberce vedla právě přes Vysoké.

Na konci 19. století se začal rozvíjet spolkový život horského města. Především byl v roce 1870 založen ochotnický spolek Přemysl, který se spojil se zpěváckým spolkem Krakonoš. O rok později byla založena tělocvičná jednota Sokol a v roce 1885 vznikl okrašlovací spolek, který se zapřičinil o výstavbu parku.

4.2.3. 20. století

Počátek století přinesl významnou událost – roku 1903 byl ve Vysokém založen Český skiklub, který se spojil se dvěma staršími – jilemnickým a pražským a společně založily Svaz lyžařů Království českého.

Po první světové válce se většina obyvatel snažila co nejdříve obnovit společenský a kulturní život města. V roce 1921 byla postavena tělocvična spolku Sokol a o čtyři roky později bylo v rekordním čase necelého půlroku vystaveno divadlo. V témže roce byla také vybudována plovárna na *Hradském* (dnes *Farském*) *potoku*. Současně začala vznikat družstva a jiné zájmové organizace. V té době žilo ve Vysokém 1316 obyvatel převážně československé národnosti, pouze 4 % obyvatel bylo národnosti německé¹¹. Většina obyvatel tehdy byla vyznání buď římskokatolického, o čemž svědčí i Kostel sv. Kateřiny, nebo československého¹², sbor této církve se nachází u nemocnice. Zajímavé je, že zakladatel a první patriarcha této církve, dr. Karel Farský, se narodil nedaleko Vysokého, ve Škodějově (dnes součást obce Příkrý).

Mnichovská dohoda přinesla Vysokému, které se nachází nedaleko německých hranic, řadu útrap. Především byly postupně zabráný části Tříč a Sklenařice. Hranice Sudet tehdy vedla pod *Petruškovými vrchy*, kde byla zřízena i celnice, tu postavili také na začátku Tříče.

Druhá světová válka byla i pro obyvatele Vysokého nelehkým obdobím. Kramářovu vilu zabralo NSDAP, s čímž většina místních zásadně nesouhlasila a aktivně či pasivně se účastnila odboje. O tom svědčí i počty obětí nacistické persekuce, které byly o mnoho vyšší než v sousedních Sudetech. Osvobození Vysokého z rukou nacistů proběhlo 10. května 1945.

¹¹ srov. – v sousedním Jablonci nad Jizerou tehdy žilo více než 300 občanů německé národnosti

¹² Československá církev husitská

Ani Vysoké se nevyhnulo v padesátých letech kolektivizaci zemědělství a znárodnění průmyslových podniků. Mezi lety 1974-1976 se k Vysokému definitivně připojily Helkovice, Stará Ves, Horní Tříč a Sklenařice.

3.1 Nářeční charakteristika

Česká nářeční skupina v užším smyslu se dělí do čtyř základních podskupin: středočeská, jihozápadočeská, severovýchodočeská a jihovýchodočeská. Podskupiny se poté dále člení na jednotlivé typy. U nářečí severovýchodočeského jsou to typy:

Východolitomyšlský, Náchodský, Podještědský a Podkrkonošský.

Nářečí užívané na území Vysokého nad Jizerou odpovídá podskupině severovýchodočeské a typu Podještědskému a Podkrkonošskému. Je ale nutné dodat, že na tomto území se mohla nářečí v každé vesnici či obci trochu měnit. Při charakteristice vycházím z příručky Jaromíra Běliče *Nástin české dialektologie*¹³ a příslušného hesla v *Encyklopedickém slovníku češtiny*.¹⁴

Znaky severovýchodočeského nářečí:

1. Výslovnost *v* jako polosamohlásky *u* na konci uzavřených slabik (*mrkeu*) a jako obouretného *w* v pozici mezi samohláskami (*takowý*)
2. Místo *ý, í* se vyskytuje dvojhláska *ej* po ostrých sykavkách (*vozejk*) a jako koncovka instr. sg. měkkých typů subst. fem. (*růžej*)
3. Koncovka dat. a lok. sg. živ. mask. v podobě *-oj* (*tátój*)
4. Tvar nom. pl. živ. mask. ve funkci akuz. (*půjdem na pstruzi*)
5. Koncovky *-aj, -ej* v 3. os. pl. prez. sloves 4. a 5. třídy (*prosej, dělaj*)
6. Koncovka *-em* v instr. sig. živ. mask. končících na *-a* (*s tátem*)
7. Zdloužení kořenné samohlásky *u* dvouslabičných subst. (*pěři, zéli*)
8. Krácení vokálů *í, ů* v koncovkách a slohotvorných sufixech (*rohlik, staveni*)
9. V 2. os. sg. slovesa *být* ve funkci spony tvar *seš* (*ty seš*), jako os. morfém v složených formách min. času *-s* (*Dals mu to*)
10. Zachovalá znělost koncových kons. (*hlad*)
11. Změna *dn > nn > n* (*pon nose*)
12. Zánik *v* ve skupině *vje* (*Kjeta*)

¹³ BĚLIČ, J. *Nástin české dialektologie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972. s. 230-234

¹⁴ KARLÍK, P., NEKULA, M., PLESKALOVÁ J. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN, 2002. s. 395-396

13. V gen., dat. a lok. adj. a u rodových pron. koncovka *-ej* (*k tej druhej*)

14. Koncovka *-em* v dat. pl. adj. a rodových pron. (*k tem starem*)

Znaky specifické pro okrajový typ Podještědský a Podkrkonošský:

1. výslovnost slabikotvorného r, l s původním polosamohláskovým vokálem *ɔ* (*pɔrší*), projevující se případným zdloužením souhlásky (*vrčel*), nebo naopak hyperkorektní výslovnost (*V Librci*)
2. Nepřehlasované podoby v přičestí min. (*ležal, pɔršalo*)
3. Změna *dn > nn > n* nebo *dň > ňň > ň* (*hoňe lidu*) a *dl > ll > l* (*dal na něj sello, mazat sálem*)
4. Zbytky výslovnosti tvrdého y v přič. min. slovesa *být* (*byl, byla*)
5. v nom. pl. živ. mask. původní tvar shodný se spis. jazykem (*staří lidi*)
6. Zakončení inf. na *-t'* (*jit' tam uklidit'*)
7. výjimečně výskyt tvrdého l (*šel, na Bílou sobotu*)

5. Východiska

1.1 Materiálová východiska

Nejprve jsem provedla excerpci pomístních názvů ve Vysokém nad Jizerou z databáze Geonames¹⁵, tyto údaje jsem poté porovnávala s TM (část *Krkonoše-západ*) v měřítku 1 : 25 000 a současnou KM. Později jsem přidala jména zaznamenaná v SPJ z roku 1974 zpracovaném Jiřinou Ďoubalíkovou a uloženém v oddělení onomastiky Ústavu pro jazyk český. Pro ověření údajů a následné vysvětlení jejich pojmenovávacího motivu jsem využívala také *Místopis Obce Sklenařické* z roku 1880, *Místní názvy ve Tříčci* z roku 1995, *Ze zápisů Viléma Róna, Vysoké nad Jizerou* (ze sešitů Josefa Róna) a *Paměti Staré Vsi* – vše uloženo v muzejním archivu Vlastivědného muzea ve Vysokém nad Jizerou. Pro doplnění jsem přidala i varianty PJ zapsané ve stabilním katastru.

2.1 Teoretická východiska

Pro zkoumání anoikonymie obce Vysoké nad Jizerou vycházím ze základní charakteristiky pomístních názvů, která je uvedena v *Tvoření pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku*¹⁶: *Pomístní jména jsou názvy neobydlených objektů, především terénních útvarů, pozemků, vod, komunikací a různých orientačních bodů. K nim bývají tradičně přiřazovány názvy samot, osad a místních částí, které sice patří k obydleným objektům, ale mnohé z nich převzaly pro své označení původní PJ.*¹⁷

Anoikonyma můžeme třídit podle druhu pojmenovávaného objektu. V tomto případě je rozdělujeme na hydronyma (*vlastní jména vod*)¹⁸, oronyma (*vlastní jména tvarů vertikální členitosti povrchu zemského i mořského dna*)¹⁹, agronyma (Olivová-Nezbedová uvádí název *pozemková jména*)²⁰, hodonyma (*vlastní jména dopravních cest*)²¹ a vlastní jména jiných neživých přírodních objektů a jevů a člověkem vytvořených objektů, které nejsou určeny k obývání a jsou v krajině pevně fixovány²² (pro zkrácení v následující části uvádím pod názvem „jiné“)

Příklady jednotlivých typů z anoikonymie Vysokého nad Jizerou:

¹⁵ dostupné na internetovém portálu geoport.cz/geoprohlizec/

¹⁶ PLESKALOVÁ, J. *Tvoření pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku*. Jinočany: H&H, 1992

¹⁷ PLESKALOVÁ 1992, s. 7

¹⁸ OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ 1995, s. 15

¹⁹ Tamtéž

²⁰ Tamtéž

²¹ Tamtéž, s. 16

²² Tamtéž

1. Hydronymum: *Farský potok, Staroveský potok, Vošmenda*
2. Oronymum: *Barejtův kopec, Na Bimáku, Na Kamenci*
3. Agronymum: *Borový, Ke Skalkám, Mand'ovo*
4. Hodonymum: *Trhovice, Blaňka*
5. Jiné: *Boží muka, Svatá Barbora, Svatý Florián*

Velmi podrobně zpracoval třídění PJ Vladimír Šmilauer, který *seskupuje PJ podle apelativních významů slov, z nichž jsou utvořené*²³. Anoikonyma nejprve rozdělil na šest základních skupin: obecné vztahy a vlastnosti, země, rostlinstvo, zvířectvo, člověk a jména nejasná. Tyto skupiny dále dělí do jednotlivých podskupin, viz níže. Šmilauerovo zpracování je tedy velmi detailní a nehodí se pro účely mé práce. Přesto zde alespoň nastíním základní skupiny a podskupiny, které jsou uvedeny v *Pomístních jménech v Čechách: o čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest*²⁴. Jako příklady uvádím PJ zastoupena v anoikonymii Vysokého nad Jizerou:

I. Obecné vztahy a vlastnosti

1. Poloha: *V dolích*
2. Vzdálenost: *Amerika*
3. Velikost, rychlost apod.: *Na malé straně*
4. Tvar: *Čermákovy rovně*
5. Barva a podobné vlastnosti
6. Stáří

II. Země:

1. Vyvýšeniny: *Barejtův kopec*
2. Vhloubené tvary: *V dolích*
3. Půda
4. Složení půdy: *Na rezovce*
5. Kulturní půda
6. Vodstvo: *Dračí potok, Staroveský potok*
7. Atmosférické jevy

²³ PLESKALOVÁ 1992, s. 14

²⁴ OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, L., KNAPPOVÁ, M., MALENÍNSKÁ, J., MATÚŠOVÁ J. *Pomístní jména v Čechách: o čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest*. Praha: Academia, 1995. s. 17-20

III. Rostlinstvo

1. Porosty a jednotlivé rostliny: *Borový*
2. Pěstění rostlin: *V Hlavatišátech*

IV. Zvířectvo

1. Volně žijící
2. Domáci

V. Člověk

1. Poměry majetkové a právní: *Farská louka*
2. Lidská práce: *Šibeniční vrch, Blaňky*
3. Lidská díla: *Hamburk, Svatá Kateřina*
4. Duchovní život, historie: *Trhovice*

VI. Jména nejasná: *Vošmenda*

5.2.1. Modelová klasifikace pomístních jmen

Pro třídění anoikoným lze použít také klasifikaci modelovou, která navazuje na slovtvornou teorii Dokulilovu. Tuto klasifikaci zpracoval Rudolf Šrámek a následně ji přepracovala a aplikovala Jana Pleskalová ve své publikaci *Tvoření pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku*. MKPJ pracuje se třemi kategoriemi: vztahový model, strukturní model a strukturní typ a je vhodná pro práci s PJ menších správních celků nebo jednotlivých katastrálních území – neoperuje totiž s tak velkým množstvím kategorií jako třídění Šmilauerovo.

Vztahový model

VM vyjadřuje *vztah pojmenovatele k pojmenovávanému objektu*²⁵. Pro VM jsou důležité čtyři kategorie, které v základu pracují s otázkami „kde“, „kdo“, „co“, „jaký“, „za jakých okolností“ a „čí“. Šrámek v *Úvodu do obecné onomastiky*²⁶ všechny skupiny VM dále dělí na propriální objekty životné a neživotné. Pro potřeby mé práce ale postačí rozdělení, které použila Pleskalová v *Tvoření pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku*.

²⁵ PLESKALOVÁ 1992, s. 15

²⁶ ŠRÁMEK, R. *Úvod do obecné onomastiky*. Brno: Masarykova univerzita, 1999.

VM A určuje *polohu, umístění pojmenovaného objektu v terénu*²⁷. Pro PJ ve Vysokém je takovéto tvoření časté především u dvouslovných názvů.

VM B, jehož podstatou je *vyjádření pojmenovávaného objektu (nebo jeho části)* v PJ²⁸, je v anoikonymii Vysocka nejfrekventovanější také u názvů složených ze dvou slov.

VM C tvoří poměrně široké spektrum PJ, která *podávají charakteristiku pojmenovaného nebo relačního objektu na základě jeho různých vlastností*²⁹. Pro větší přehlednost je můžeme dále rozdělit na C₁ a C₂. PJ typu C₁ bývají motivována především velikostí, tvarem, barvou, látkovým složením, rostlinami a zvířaty, které se v daném místě vyskytují. Řadí se sem ale i pojmenování metaforická. Typ C₂ shromažďuje PJ, která pojmenovávají objekty na základě různých přírodních procesů či dějů nebo se vztahují k lidské činnosti.

VM D zahrnuje všechna PJ, která *představují posesivitu a jiný vztah k osobě*³⁰. V PJ ve Vysokém se vyskytují poměrně často v kombinaci s jinými VM.

Příklady zastoupených VM v anoikonymii obce Vysoké nad Jizerou:

VM A: *Amerika*

VM A+A: *Na končinách*

VM A+B: *Ke skalkám, U koryta*

VM A+C₁: *Na kamenci, V džungli*

VM A+C₂: *Na spáleništi, V hlavatišťatech, U svatého Jana*

VM A+D: *Na Bimáku, U Janoušů*

VM A+(A+B): *Na farských mlýnech, Dolní farský mlýn*

VM A+(AB+B): *V závřšské rokli*

VM A+(B+A): *V návsi staroveské, V návsi tříčské*

VM A+(C+B): *Na malé straně*

VM A+(D+B): *Na Sochorově vršku*

VM AB: *Zákostelí, Závřší*

VM B: *Paseka, Boží muka, Svatá Barbora*

VM A+B: *Sklenařický potok, Tříčský potok*

²⁷ Tamtéž, s. 23

²⁸ Tamtéž, s. 62

²⁹ Tamtéž, s. 77

³⁰ Tamtéž, s. 104

VM C₁+B: *Hrubá strana*

VM C₂+B: *Cikánský plácek, Šibeniční vrch*

VM D+B: *Dykova skála, Tomášův kříž*

VM (A+A)+B: *Dolní farský mlýn*

VM C₁: *Borový*

VM C₂: *Hamburk, Trhovice*

VM D+C₁: *Tomičkovy smrčí, Žantovo koleno*

VM D: *Mand'ovo, Obecnice*

Strukturní model

Se vztahovým modelem úzce souvisí tzv. strukturní model, který je mu přímo podřízený a *postihuje konkrétní pojmenovací postup*³¹. SM tedy vyjadřuje, jakým způsobem a z čeho bylo PJ utvořeno. Pleskalová v *Tvoření pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku*³² rozdělila způsoby formování PJ takto (příklady z anoikonymického zastoupení v obci Vysoké nad Jizerou):

1. Pouhá toponymizace : *Paseka*
2. Tvoření PJ na základě metaforické či metonymické souvislosti pojmenovávaného objektu s jiným: *Suez, Amerika*
3. Derivace (prefixace, sufixace, konverze, smíšený způsob prefixálně-sufixální a prefixálně-konverzní): *Borový, Dolánky*
4. Kompozice (čistá kompozice, způsob kompozičně-derivační, kompozičně-konverzní a juxtapoziční): *Na Polopruti*
5. Tvoření dvouslovných a víceslovných pojmenování: *Čermákovy rovně, Dolní farský mlýn, Žantova lípa*
6. Tvoření předložkových PJ: *Ke skalkám, U mlýna, V šachtách*
7. Přejímání toponym a apelativ z cizích jazyků a jejich adaptace v češtině

Strukturní typ

Poslední fáze tvoření MKPJ dále rozvíjí SM určením formantu, který se na vzniku PJ podílel. ST v apelativním tvoření odpovídá slovtvorná kategorie a slovtvorný typ.

³¹ ENCY, s. 213

³² PLESKALOVÁ, s. 16

Například:

ST -ový: *Borový*

ST -ek: *Dolánky*

ST -ov(o): *Mand'ovo, Mňukovo*

ST -(e)c: *Šachovec*

6. Heslová část

1.1 Výstavba hesel

V heslové části budou uvedena všechna PJ obce Vysoké nad Jizerou a většina PJ přilehlých katastrálních území (Helkovice, Sklenařice, Stará Ves u Vysokého nad Jizerou a Horní Tříč). Pro redukci dat vynechám některá PJ Staré Vsi uvedená v SPJ. V tomto případě zmiňuji pouze ta jména, která jsou uvedena paralelně v mapě Geonames i SPJ.

Všechna jména jsou přepsána do spisovné podoby, a to především z důvodu sjednocení velkých a malých písmen či spisovných a nespisovných podob – většina anoikonym v databázi Geonames je zapsáno ve spisovné, tedy kodifikované normě. Tuto formu jsem zvolila jako základní podobu hesla. Převážná část ale žije v úzu místních obyvatel v nářeční i jinak modifikované (objevují se zde prvky obecné češtiny) podobě. V těchto případech je původní podoba uvedena buď v závorce u nadpisu hesla (v případě, že se nespisovný výraz objevoval u zdrojového dokumentu), nebo v šestém bodě u variant PJ (podoby zaznamenané u místních obyvatel).

Přepis se konkrétně týkal:

1. Odstraňování nářečních rysů a prvků obecné češtiny (*U vobrázku, V návsi Staroveský, V návsi Tříčský*)
2. Opravování chybně zapsaných velkých a malých písmen podle poučení Vladimíra Šmilauera o PJ v příspěvku *Revise českých pomístních jmen*³³ (*Čermákovy rovně, Na Polopruti* apod.)

Hesla jsou řazena abecedně podle původní podoby. V případech, zahrnujících prepozici jako první slovo hesla, jsou hesla uspořádána podle abecedního pořadí prepozice.

Za standardizovanou formu považuji anoikonyma uvedena v databázi Geonames, proto pokud má PJ více variant, je v nadpisu uveden přepis z Geonames. U jmen, která v databázi uvedena nejsou, je v nadpisu použito formy, vyskytující se ve zdrojovém dokumentu (SPJ, TM).

Motivy pojmenování jsem čerpala z velké části ze SPJ. U anoikonym, která obsahují jméno majitele, jsem se snažila ověřit si, zda dotyčný skutečně v místech žil, nebo vlastnil půdu. Tyto informace jsem hledala především v dokumentech uložených v archivu

³³ in *Naše řeč* 1956, č. 9-10, s. 269-270

Vlastivědného muzea ve Vysokém nad Jizerou. (*Seznam domů ve Tříči, Místopis obce Sklenařické, Vysoké nad Jizerou, Výpisy z pamětní knihy, čili Kroniky pro obec Tříč, Paměti obce Stará Ves*)

Struktura hesla

1. Druh objektu a jeho lokalizace
2. Zdroj
3. Formální utváření PJ
4. Motivace pojmenování
5. Modelová klasifikace PJ
6. Varianty PJ (vč. varianty zapsané ve stabilním katastru)

Bod č. 6 bude vynechán u PJ, která nemají žádnou variantu.

2.1 Slovník

Amerika

1. Obydlí č. p. 163 a přilehlý pozemek se nachází v KÚ Sklenařice, nad křižovatkou u MČ *Mexiko*, po pravé straně komunikace č. 290
2. Geonames, mapa (označuje MČ Z od obydlí)
3. PJ je utvořeno z propria *Amerika*
4. Není znám, mohlo by se jednat o naznačení vzdálenosti od osídlené části (obydlí se nachází na samotě)
5. VM A, jednoslovné, metafora

Barejtův kopec

1. Stráž, která slouží k zemědělskému využití, se nachází v KÚ Stará Ves, Z od ČOV, nad č. p. 101
2. Geonames, mapa
3. Základem je subst. *kopec*, které je specifikováno poses. adjektivem *Barejtův*, utvořeným sufixem -ův od OJ nebo přezdívky *Barejt* či *Barejta*
4. Pravděpodobně podle jména či přezdívky majitele
5. VM D+B, dvouslovné, SM ADd+S
6. *Barejták*, *Bareťák*

Blaňky

1. Cesta se nachází u kostela, mezi domy č. p. 128 a 129
2. SPJ
3. Základem je subst. v pl. *blaňka*, utvořené hláskovou změnou p > b od subst. *plaňka* (dřevěný plot)
4. Dříve byla cesta v jednom místě velmi úzká a z obou stran obehnaná plaňkami zahrádek³⁴
5. VM C₂, jednoslovné, SM Sd

³⁴ Uvedeno v SPJ

Borový

1. Louka se nachází Z od státního statku *Krkonoše* u čerpací stanice nedaleko silnice č. 290 vedoucí z Vysokého do Roprachtic
2. Geonames, mapa, SPJ
3. Substantivizované adjektivum utvořené sufixem -ový od subst. *bor*
4. Pravděpodobně zde původně byl borový les
5. VM C₁, jednoslovné, SM SAdD, ST -ový
6. *V boroví, Borowy* (SK)

Bouzkova skála

1. Malá skála se nachází V od MČ *U Bouzkovy skály*
2. SPJ
3. Základem je subst. *skála*, specifikované poses. adjektivem *Bouzkova*, utvořeným sufixem -ova od OJ *Bouzek*
4. Podle majitele pozemku
5. VM D+B, dvouslovné, SM AdD+S
6. *Prusákova skála, Skalky*

Boží muka

1. Pomník z pískovce s křížem se nachází po levé straně silnice č. 290 ve směru na Sklenářice, před odbočkou na Stanový, u startu běžkařských tratí a nedaleko dolní stanice lyžařského vleku *Petruškovy vrchy*
2. Geonames
3. Základem je subst. *muka*, které je specifikováno poses. adjektivem *Boží*, utvořeným sufixem -í od subst. *bůh* a hláskovými změnami ů > o, h > ž
4. Na podstavci se nachází socha ukřižovaného Ježíše
5. VM B, dvouslovné, SM AdD+Sd

Cikánský plácek

1. Les se nachází JZ od bývalého vysockého koupaliště, kolem pozemku vede lesní cesta
2. SPJ

3. Základem je subst. *plácek*, které je utvořeno sufixem -ek a změnou kvantity vokálu a > á od subst. *plac*, které je specifikováno adjektivem *cikánský*, utvořeným sufixem -ský od subst. *cikán*
4. Pravděpodobně tam kdysi tábořili cikáni
5. VM C₂+B, dvouslovné, SM ADd+Sd
6. *Cikáňák*

Čermákovy rovně (Čermákovy Rovně)

1. Pole se nachází na hranici obce Vysoké nad Jizerou a Zlatá Olešnice, nad pozemní komunikací č. 290 a pod č. p. 173
2. Geonames (chybné zakreslení, podle mapy Geonames se MČ nachází přímo u obydlí č. p. 173), mapa
3. Základem je subst. v pl. *rovně*, utvořené ze subst. *rovně* (*zastarale a lidově rovina*³⁵), které je specifikováno poses. adjektivem *Čermákovy*, utvořeným sufixem -ovy z OJ Čermák
4. podle jména majitele a krajinného rázu – nachází se v rovině
5. VM D+C₁, dvouslovné, SM ADd+Sd
6. *Na rovních, Czermakowe* (SK)

Dolánky

1. Částečně zalesněná půda v KÚ Sklenařice, nachází se ve druhé zatáčce za zastávkou *Sklenařice – Sochorův vršek*, směrem k obci Jablonec nad Jizerou, místem protéká *Sklenařický potok*
2. Geonames
3. PJ utvořené sufixem -ánky a hláskovou změnou ů > o od subst. *důl*
4. Podle polohy MČ, nachází se v údolí
5. VM A, jednoslovné, SM Sd, ST -ánky
6. *Dolánka*

³⁵ PSJČ, s. 762

Dolní farský mlýn

1. Podlouhlý lesní pozemek přímo u hranic s KÚ Roprachtice, V od MČ *Na Farských mlýnech* a bývalého koupaliště
2. Geonames, SPJ
3. Základem je subst. *mlýn*, které je specifikováno poses. adjektivem *farský*, utvořeným sufixem -ský od subst. *fara*, bližší určení lokace uvádí adjektivum *dolní*
4. Poloha mlýna, který na pozemku stál a potok, na kterém se nacházel (viz heslo *Farský potok*)
5. VM (A+A)+B, trojslovné, SM (ADd+ADd)+S
6. *Dolení farský mlýn, Untere Pfarrmühle* (SK)

Dračí potok

1. Potok pramení JZ od MČ *Za Trhovicí*, vede podél hranic s KÚ Zlatá Olešnice a ústí do potoka *Zlatník* v KÚ Zlatá Olešnice
2. Geonames, mapa
3. Základem je subst. *potok*, které je specifikováno adjektivem *dračí*, utvořeným koncovkou -í a palatalizací hlásky k > č od subst. *drak*
4. Není znám
5. VM C₂+B, dvouslovné, SM ADd+S

Dykova skála

1. Skalka z břidlice se nachází na žluté TZT, zhruba 3 km od centra města, JV od MČ *Na letišti*, na vršku je umístěna kamenná deska s názvem skály
2. Geonames, mapa
3. Základem je subst. *skála*, které je specifikováno poses. adjektivem *Dykova*, utvořeným sufixem -ova od vl. jména *Dyk*
4. Pojmenovací motiv vychází od spisovatele Viktora Dyka – právě tato skála byla jeho oblíbeným místem k odpočinku
5. VM D+B, dvouslovné, SM ADd+S
6. Dříve *Kobrova skála, Dykovka*

Farská louka

1. Louka se nachází naproti vysocké faře, pod parkem a Krakonošovým divadlem
2. SPJ
3. Základem je subst. *louka*, které je specifikováno poses. adjektivem *farská*, utvořeným sufixem -ská od subst. *fara*
4. Louka patří k majetku fary
5. VM D+B, dvouslovné, SM ADd+S

Farský potok

1. Potok pramení v obci Roprachtice, protéká V částí obce Vysoké u MČ *Dolní farský mlýn* a poté podél hranic s KÚ Poniklá
2. Geonames, mapa, SPJ
3. Základem je subst. *potok*, které je specifikováno poses. adjektivem *farský*, utvořeným sufixem -ský od subst. *fara*
4. Pozemky v místech, kudy potok protéká, patřily vysocké faře
5. VM D+B, dvouslovné, SM ADd+S
6. *Hochstädter Bach* (SK)

Gránova pěšinka

1. Cesta, vedoucí od obydlí č. p. 222 k obydlí č. p. 286, se nachází JZ od náměstí u Bozkovské ulice
2. SPJ
3. Základem je subst. *pěšinka*, utvořené sufixem -ka od subst. *pěšina*, které je specifikováno poses. subst. *Gránova*, utvořeným od přezdívky *Grán* (viz níže)
4. *Grán*, nebo také *Krán* byl člověk, který pocházel z *Bosny*³⁶ (MČ v Pasekách nad Jizerou), také se mu říkalo *Bosňák*. Gránové chodili do Vysokého na trh a byli výjimeční tím, že svůj obchod nosili na řemenech na zádech. Podle pověsti šel jeden Grán touto cestou z Vysokého do Bozkova a zde narazil na pracující lid. Jedno z děvčat na něj zavolalo, ať jim jde pomoci, on sundal svůj „krámeček“ ze zad a pomáhal. S děvčetem se do sebe zamilovali a vzali se. Jedna jejich dcera se provdala

³⁶ Uvedeno v SPJ

do Vysokého za Votočka, který později dostal přídomek „*uGránů*“. V místech, kde se nachází cesta, bylo jejich pole.

5. VM D+B, dvouslovné, SM ADd+Sd
6. *Gránka, Kránka, Na Gránovce*

Hamburk

1. Obydlí č. p. 179 v KÚ Sklenařice, S od křižovatky u MČ *Mexiko*, původně sloužilo jako hostinec
2. Geonames
3. PJ utvořeno z propria *Hamburk*
4. Podle pojmenování hostince, který se zde dřív nacházel
5. VM C₂, jednoslovné, metonymie

Hořensko

1. Louka v horní části KÚ Sklenařice, S od bývalé základní školy
2. Geonames (chybné zakreslení, podle Geonames se MČ nachází u č. p 187), mapa (chybné zakreslení – severněji, než uvádí katastrální mapa)
3. PJ utvořené od adj. *hoření* přidáním sufixu -sko
4. Podle krajinného rázu, louka se nachází na kopci
5. VM A, jednoslovné, SM Sd, ST -sk(o)

Hrubá strana

1. Louka obdélníkového tvaru se nachází S od MČ *Na kamenci*, na pomezí obcí Vysoké nad Jizerou a Jablonec nad Jizerou, kam částečně zasahuje
2. Geonames, mapa
3. Základem je subst. *strana*, které je specifikováno adjektivem *hrubá*
4. Souvislost s MČ *Malá strana – Hrubý* v tomto případě znamená pravděpodobně velký
5. VM C₁+B, dvouslovné, SM AD+S

Janoušovy vrchy

1. Smrkový les v KÚ Tříč se nachází nedaleko hranic s KÚ Jablonec nad Jizerou, V od lyžařského vleku *Šachty a Staré sjezdovky*

2. Geonames
3. Základem je subst. v pl. *vrchy*, které je specifikováno poses. adjektivem *Janoušovy*, utvořeným sufixem -ovy od OJ *Janouš*
4. Podle majitele lesa
5. VM D+B, dvouslovné, SM ADd+Sd
6. *Janautsowy Wrcha* (SK)

Kalifornie

1. Louka s několika stromy tvaru L se nachází S od MČ *Barejtův kopec*, v dolní části běžkařských tratí
2. Geonames, mapa, SPJ
3. PJ je utvořeno z propria *Kalifornie*
4. Podle vysockého rodáka Jaroslava Heváka, který žil několik let v Kalifornii a po návratu z Ameriky se usadil v těchto místech³⁷
5. VM C₂, jednoslovné, metonymie

Ke skalkám

1. Část pole obdélníkového tvaru se nachází S od fotbalového hřiště, začíná u č. p. 378 a 383 (u MČ *Na Polopruti*) a končí téměř u Máriařkova kříže
2. Geonames, SPJ
3. Předložkové PJ, základem je subst. v dat. pl. *skalka*, utvořené sufixem -ka od subst. *skála* a změnou kvantity vokálu á > a, jeho lokace je upřesněna prepozicí *ke*
4. Pole vede k *Bouzkově skále*, které se také říkalo *Skalky*
5. VM A+B, dvouslovné, SM P+Sd
6. *K skalkám*, *K Skalkam* (SK)

Machačkova studánka

1. Původně jeden z přítoků *Farského potoka*, nachází se SZ od bývalého koupaliště, nad prudkou pravotočivou zatáčkou silnice vedoucí z Vysokého k osadě Hradsko
2. SPJ

³⁷ Uvedeno v SPJ

3. Základem je subst. *studánka*, utvořené sufixem -ánka od subst. *studna*, specifikované poses. adjektivem *Machačkova*, utvořeným sufixem -ova od OJ *Machačka*
4. Podle majitele pozemku, na kterém se pramen nacházel
5. VM D+B, dvouslovné, SM ADd+Sd

Makovský potok

1. Potok pramení v KÚ Paseky nad Jizerou, Vysokým protéká u hranic s tímto KÚ a opět stéká do Pasek, kde ústí do řeky Jizery
2. Geonames, mapa
3. Základem je subst. *potok*, které je specifikováno poses. adjektivem *makovský*, utvořeným sufixem -ský od MČ *Makov* (Paseky nad Jizerou)
4. Podle nejstarší části Pasek, zvané Makov (nachází se zde i *Makovský mlýn*)
5. VM A+B, dvouslovné, SM ADd+S

Mand'ovo

1. Louka s několika stromy se nachází v KÚ Sklenařice, J od autobusové zastávky *Sklenařice – Sochorův vršek*, mezi č. p. 48 a 106
2. Geonames, mapa
3. PJ je utvořeno sufixem -ovo od OJ *Manda* a palatalizací hlásky n > ň
4. Podle majitele louky
5. VM D, jednoslovné, SM SADd, ST -ov(o)

Márinkův kříž

1. Pomník s křížem se nachází na žluté TZT, V od fotbalového hřiště, pod dvěma mohutnými lípami
2. mapa, SPJ
3. Základem je subst. *kříž*, které je specifikováno poses. adjektivem *Márinkův*, utvořeným sufixem -ův od OJ *Márinka*
4. Kříž zde nechala postavit rodina Háskova-Márinkova (Márinkova podle domu, ve kterém bydleli), když se jim utopil v Litoměřicích v Labi syn, který tam pobýval na studiích.
5. VM D+B, dvouslovné, SM ADd+S

6. *Marinkův kříž, Mariňák*

Metelkova rokle

1. Pole téměř obdélníkového tvaru se nachází u hranic s KÚ Zlatá Olešnice, Z od křižovatky pozemní komunikace č. 290 a pozemní komunikace vedoucí do obce Paseky nad Jizerou
2. Geonames
3. Základem je subst. *rokle*, které je specifikováno poses. adjektivem *Metelkova*, utvořeným sufixem -ova od vl. jména *Metelka*
4. Podle majitele pole Metelky a krajinného rázu – nachází se v rokli
5. VM D+B, dvouslovné, SM ADd+S

Mexiko

1. Hostinec se nachází na křižovatce v horní části KÚ Sklenařice, SV od zemědělského družstva, dnes je tak pojmenovaná i MČ okolo křižovatky před hostincem
2. Geonames, mapa
3. PJ je utvořeno z propria *Mexiko*
4. Při dostavbě (1867) byl zastřelen v Querataru v Mexiku císař Maxmilián a na základě této události dostal hostinec své jméno³⁸
5. VM C₂, jednoslovné, metonymie
6. *Na Mexiku*

Mňukovo

1. Obydlí č. p. 194 se nachází v KÚ Sklenařice, nad prudkou pravotočivou zatáčkou silnice vedoucí Sklenařicemi směr Jablonec nad Jizerou, SV od MČ *Sochorovi*
2. Geonames
3. PJ je utvořeno sufixem -ovo z OJ *Mňuk*
4. Podle jména majitele
5. VM D, jednoslovné, SM SADd, ST -ov(o)

³⁸ Viz <http://www.sklenarice.com/historie/historie-staveni/164-mexiko/>

Na Bimáku

1. Stráž se nachází mezi ulicemi *Tyršova* a *Staroveská*, přímo nad č. p. 103, nedaleko rekreačního zařízení *Jiří Laušman*
2. Geonames, SPJ
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. *Bimák*, utvořené sufixem -k od OJ Bíma a změnou kvantity vokálů $i > i$ a $a > á$, jeho lokace je upřesněna prepozicí *na*
4. Podle jména majitele, Bímy
5. VM A+D, dvouslovné, SM P+Sd
6. *Bímův kopec*, *Bimák*

Na cihelně

1. Jíloviště se nachází SZ od *Cikánského plácku*, hned nad lesní cestou
2. SPJ
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. *cihelna*, utvořené sufixem -na od subst. *cihla*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *na*
4. Dříve odtud obyvatelé města získávali jíl na výrobu cihel
5. VM A+C₂, dvouslovné, SM P+Sd

Na farských mlýnech (Na Farských mlýnech)

1. Louka obdélníkového tvaru se nachází S od hranic s KÚ Roprachtice, u bývalého vysockého koupaliště
2. Geonames, mapa, SPJ
3. Předložkové PJ, základem je subst v lok. pl. *mlýn*, které je specifikováno adjektivem v lok. pl. *farský*, utvořeným sufixem -ský od subst. *fara*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *na*
4. Dříve v těchto místech stály dva mlýny – Daníčkův (vyhořel r. 1915) a Nesvadbův (vyhořel r. 1948), oba stály na *Farském potoce*, který patřil k vysocké faře, proto název *Farské mlýny*
5. VM A+(A+B), trojslovné, SM P+(ADd+Sd)
6. *Farský mlejnký*, *na mlejnkách*

Na Habušťálově

1. Louka obdélníkového tvaru se nachází v KÚ Helkovice, JZ od MČ *V lomu*, na Z straně je louka ohraničena malým lesem
2. Geonames, mapa (chybné zakreslení – uvádí pozemek přímo pod silnicí, podle katastrální mapy je ale MČ jižněji)
3. Předložkové PJ, utvořené pravděpodobně z OJ nebo přezdívky *Habušťál* sufixem -ovo
4. Není znám, pravděpodobně podle majitele pozemku
5. VM A+D, dvouslovné, SM P+SADd
6. *Na Habustialowé* (SK)

Na kamenci

1. Vrchol hory, na které je vystaven lyžařský areál *Kamenec*, se nachází na hranici s obcí Jablonec nad Jizerou v KÚ Horní Tříč
2. Geonames, mapa
3. Předložkové PJ, základem subst. *kamenec* utvořené univerbizací sousloví *kamenné vrchy*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *na*
4. Podle kamenité půdy
5. VM A+C₁, dvouslovné, SM P+Sd
6. *Kamenné vrchy*, *Tříčské vrchy*

Na končinách

1. Část lesa se nachází v KÚ Helkovice, nedaleko hranic s obcí Roztoky u Semil, J od obydlí č. p. 52
2. Geonames (chybné zakreslení – podle mapy Geonames je pozemek severněji)
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. pl. *končina*, jehož lokace je upřesněna prepozicí *na*
4. Poloha MČ – nachází se na konci Helkovic
5. VM A+A, dvouslovné, SM P+Sd

Na letišti

1. Vrchol v nadmořské výšce 559 m. n. m. se nachází na poli nad žlutou TZT směr Márinkův kříž – Nístějka, nedaleko MČ *Dykova skála*

2. Geonames, mapa
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. *letišťe*, jehož lokace je upřesněna prepozicí *na*
4. Není znám, pravděpodobně podle krajinného rázu – dlouhý lán připomínající odletovou dráhu pro letadla, pojmenování na základě metaforu
5. VM A+C₂, dvouslovné, SM P+Sd

Na malé straně

1. Pole obdélníkového tvaru se nachází v KÚ Tříč, S od MČ *Na letišti*, pod obydlím č. p. 133
2. Geonames (chybné zakreslení – podle mapy Geonames je pozemek východněji), mapa
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. *strana*, které je specifikováno adjektivem v lok. *malý*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *na*
4. Pravděpodobně spojitost s MČ *Hrubá strana*, dříve dvě části Tříče (podobně je tomu i v KÚ Stará Ves, dříve byla rozdělena na dvě části – *Hrubá* a *Malá*)
5. VM A+(C₁+B), trojslovné, SM P+(AD+S)
6. *Malá strana*

Na mezičkách

1. Část pole obdélníkového tvaru se nachází J od volejbalového hřiště, nedaleko ulice *Dr. Karla Farského*
2. Geonames, SPJ
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. pl. *mez*, k němuž je přidán sufix *-ička*, lokace je upřesněna prepozicí *na*
4. Podle polohy, nachází se u meze
5. VM A+B, dvouslovné, SM P+Sd
6. *Na Hasovce, V Hasovce, Hasák* (Podle majitele Haase)

Na Petříně

1. Louka lichoběžníkového tvaru se nachází v KÚ Stará Ves, nedaleko hranic s obcí Roprachtice, pod MČ *Na Vojákově*, na Z je ohraničena lesem a na V širokým stromořadím

2. Geonames, SPJ
3. Předložkové PJ, základem je subst. *Petrín*, utvořené od OJ *Petr* sufixem -ín, jeho lokace je upřesněna prepozicí *na*
4. Podle jména majitele, Petra Čermáka, který půdu vlastnil na počátku 17. století
5. VM A+D, dvouslovné, SM P+Sd
6. *Petrovy luka*

Na Poloprutí (Na poloprutí)

1. Pozemek, náležející k obydlí č. p. 381, se nachází S od fotbalového hřiště
2. Geonames (chybné zakreslení – podle mapy Geonames pozemek sousední na S straně)
3. Předložkové PJ, které vzniklo pravděpodobně zkrácením OJ *Poloprutský*
4. Podle jména majitele, který pozemek vlastnil v 17. století
5. VM A+D, dvouslovné, SM P+Sd

Na rezovce (Na Rezovce)

1. Louka tvaru L se stromořadím se nachází v KÚ Stará Ves, J od MČ *Suez*, nedaleko silnice č. 289, nad MČ protéká *Staroveský potok*
2. Geonames, mapa, SPJ
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. *rez*, k němuž je přidán sufix -ovka, pravděpodobně vzniklo univerbizací *rezavá voda*, lokace je upřesněna prepozicí *na*
4. Podle rašeliniště, které se zde nachází – kvůli němu zde tekla rezavá voda
5. VM A+C₁, jednoslovné, SM P+Sd
6. *Rezouka*

Na rovních

1. Louka se nachází přibližně uprostřed KÚ Helkovice, JZ od MČ *Paseka* a V od obydlí č. p. 33
2. Geonames
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. pl. *rovně*, utvořené od substantiva *rovně* (*lidově a zastarale rovina*³⁹), jeho lokace je upřesněna prepozicí *na*
4. Podle krajinného rázu – nachází se na rovině

³⁹ PSJČ, s. 762

5. VM A+C₁, dvouslovné, SM P+Sd
6. *Na rovinkách*

Na Sochorově vršku

1. Pole obdélníkového tvaru se nachází v KÚ Sklenařice, pod č. p. 53, u silnice vedoucí z MČ *Mexiko* do Jablonce nad Jizerou, S od MČ *Mand'ovo*
2. Geonames (chybné zakreslení – podle mapy Geonames je MČ východněji)
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. *vrch*, ke kterému je přidán sufix *-ek*, je blíže specifikováno poses. adjektivem v lok. *Sochorův*, utvořeným sufixem *-ův* od OJ *Sochor*, lokace je upřesněna prepozicí *na*
4. Podle jména majitele
5. VM A+(D+B), trojslovné, SM P+(ADd+Sd)
6. *Sochorák*

Na sokolně

1. Část pozemku u vysokého parku, nachází se nad ulicí *K. H. Borovského*
2. SPJ
3. Základem je subst. v lok. *sokolna*, utvořené sufixem *-na* od subst. *sokol*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *na*
4. Za I. světové války se zde cvičilo vojsko, pořádala se sokolská cvičení i jiné slavnosti, původně zde byla louka, dnes je pozemek částečně zalesněný⁴⁰
5. VM A+C₂, dvouslovné, SM P+Sd

Na spáleníšti

1. Louka, přiléhající k obydlí č. p. 52, se nachází v dolní části KÚ Stará Ves, J od MČ *V Rezku*
2. Geonames (chybné zakreslení – podle mapy Geonames je takto označován pozemek východněji), mapa, SPJ
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. *spáleníště*, utvořené sufixem *-iště* od adjektiva *spálený*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *na*
4. Pravděpodobně podle vyhořelého domu majitele Vodseďálka

⁴⁰ Uvedeno v SPJ

5. VM A+C₂, dvouslovné, SM P+Sd
6. *Spáleníště*

Na stráňce

1. Část louky se nachází v KÚ Helkovice, nad obydším č. p. 55 a nedaleko MČ *Na rovních*, z JZ a SV strany je ohraničena stromořadím
2. Geonames
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. *stráň*, k němuž je přidán sufix -ka, lokace je upřesněna prepozicí *na*
4. Podle velikosti louky (menší výměra) a její polohy – nachází se ve stráni
5. VM A+B, dvouslovné, SM P+Sd

Na Svatově

1. Pole čtvercového tvaru se nachází V od MČ *Na spáleníšti*, uvnitř zatáčky polní cesty vedoucí od státního statku *Krkonoše* u čerpací stanice
2. Geonames
3. Předložkové PJ, základem je 1. subst. v lok. *svatov*, utvořené sufixem -ov od adjektiva *svatý* 2. podle OJ, jeho lokace je upřesněna prepozicí *na*
4. Není znám
5. VM A+D, dvouslovné, SM P+SAD (SADd)

Na Vláškově

1. Zalesněný pozemek se nachází v KÚ Stará Ves, pod autobusovou zastávkou *Stará Ves* – *rozcestí*, u domu č. p. 57, pozemkem protéká *Staroveský potok*
2. Geonames, SPJ
3. Předložkové PJ, základem je poses. adjektivum v lok. *Vláškovo*, utvořené sufixem -ovo z OJ *Vlášek*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *na*
4. Podle majitele ze 17. století
5. VM A+D, dvouslovné, SM P+SADd
6. *Vláškovo*

Na Vojákově

1. Zalesněný pozemek téměř obdélníkového tvaru se nachází v KÚ Stará Ves, u MČ *Na Petříně*, V od *Staroveského potoka* a autobusové zastávky *Stará Ves – U Kvardů*
2. Geonames, mapa, SPJ
3. Předložkové PJ, základem je OJ v lok. *Voják*, z něhož je sufixem -ovo, utvořeno poses. adjektivum *Vojákovo*, jeho lokace je blíže určena prepozicí *na*
4. Podle majitele ze 17. století
5. VM A+D, dvouslovné, SM P+SADd
6. *Vojákovo*

Na vrších

1. Louka v KÚ Helkovice, V od *Staroveského potoka* a vodního mlýnu nacházejícího se v obci Roztoky u Semil (č. p. 42) a SZ od rozhledny *U borovice*
2. Geonames, mapa
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. pl. *vrch*, jeho lokace je blíže určena prepozicí *na*
4. Poloha louky, nachází se na vršku mezi lesy
5. VM A+B, dvouslovné, SM P+Sd
6. *Na Wrsych Dinderowégh* (SK)

Na vrtuli

1. Pole tvaru obdélníku se nachází v KÚ Stará Ves, u hranic s obcí Roztoky u Semil, Z od MČ *V kostnici*
2. Geonames, mapa, SPJ
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. *vrtule*, jeho lokace je blíže určena prepozicí *na*
4. Podle tvaru terénu lomení, které připomíná vrtuli
5. VM A+C₁, dvouslovné, SM P+S

Nad hájem

1. Pole lichoběžníkového tvaru se nachází v KÚ Helkovice, přímo u hranic s obcí Roprachtice, JZ od odbočky silnice směrem na Helkovice, S od obydlí č. p. 41 (mezi polem a obydlím je malý smrkový les)
2. Geonames
3. Předložkové PJ, základem je subst. v instr. *háj*, jeho lokace je blíže určena prepozicí *nad*
4. Poloha pole, nachází se S od malého lesa
5. VM A+B, dvouslovné, SM P+S
6. *Nad Knopovým hájem*

Nigrinka

1. Les se nachází SZ od bývalého koupaliště, nad lesem protéká *Staroveský potok*
2. SPJ
3. PJ je utvořeno sufixem -ka od OJ *Nigrin*
4. Podle původního majitele, dříve zde byla paseka, proto je koncovka ženského rodu
5. VM D, jednoslovné, SM Sd, ST -k(a)

Nístějka

1. Zřícenina skalního hradu z pol. 14. stol. a přilehlý smíšený les se nachází na hranicích s obcí Jablonec nad Jizerou, u osady Hradsko, nad řekou Jizerou; oblast je zároveň chráněným územím
2. Geonames, mapa, SPJ
3. PJ je utvořeno sufixem -ka ze subst. *nístěj*, které znamená 1. otevřené ohniště, 2. pec k pečení potravin nebo tavení kovů
4. Viz výše – pravděpodobněji zde byla pec k tavení kovů
5. VM C₂, jednoslovné, SM Sd, ST -k(a)
6. *Zámčičtěstě, Zamcisstie (SK)*

Noskův kopeček (Nosku kopeček)

1. U *Rynečku* mezi domy č. p. 140 a 193 se nachází úzká ulička pro pěší, která vede k ulici *Dr. Karla Farského* a u této ulice se mírně svažuje

2. SPJ
3. Základem je subst. *kopeček*, utvořené sufixem -ek a palatalizací hlásky c > č od subst. *kopec*, které je specifikováno poses. adjektivem *Nosku*, zkráceným od poses. adj. *Noskův* (nářeční rys), utvořeným od OJ *Nosek*
4. Podle jména majitele
5. VM D+B, dvouslovné, SM ADd+Sd

Nový York

1. Obydlí č. p. 168 v KÚ Sklenařice u MČ *Mexiko*, které původně sloužilo jako hostinec, což dokazuje i nápis nad dveřmi; turistická mapa však jako *Nový York* označuje louku Z od obydlí
2. Geonames, mapa
3. PJ je utvořeno z propria *New York*
4. Podle jména hostince, motiv pojmenování není znám
5. VM C₂, dvouslovné, metonymie
6. *V Yorku*

Obecnice (Vobecnice)

1. Částečně zalesněné pozemky se nachází J od *Márinkova kříže*, pod loukou je les a pramen *Farského potoka*
2. SPJ
3. PJ je utvořeno sufixem -ice ze subst. *obecní* (univerbizace jména *Obecní louka*), vlivem nářečí je u PJ užito protetické v
4. Pozemky byly dříve v majetku obce
5. VM D, SM Sd, ST -ic(e)

Paseka

1. Podlouhlá část louky se nachází na hranici KÚ Helkovic a Stará Ves, u zalesněného výběžku, Z od hranic s KÚ Roprachtice, vedle MČ *U Kubičkova lomu*
2. Geonames, SPJ
3. PJ je utvořeno z apelativa *paseka*
4. Původně lesní paseka

5. VM B, jednoslovné, SM S
6. *Na pasece*

Petruškovy vrchy

1. Částečně zalesněná hora nad startem běžkařských tratí, na J svahu se nachází stejnojmenný lyžařský vlek, vrchol leží ve výšce 720 m. n. m. a najdeme zde pomník
2. Geonames, mapa
3. Základem je subst. v pl. *vrch*, které je specifikováno poses. adjektivem v pl. *Petruškův*, utvořeným sufixem -ův od OJ *Petruška*
4. Podle jména majitele a polohy – nachází se na kopci
5. VM D+B, dvouslovné, SM ADd+Sd
6. *Petruškovy vrcha, Petruškáče, Na Petruskowych Wrssych (SK)*

Poloprut'

1. Zastavěná plocha S od MČ *Na Polopruti*, na pozemku se nachází obydlí č. p. 31, 231, 239, 230 a 33
2. SPJ
3. PJ je utvořené 1. spojením num. *půl* a subst. *prut* s palatalizací hlásky t > t' 2. zkrácením OJ *Poloprutský* a palatalizací hlásky t > t'
4. Podle SPJ název vznikl pravděpodobně rozdělením pozemku (prutu) na polovinu nebo část např. mezi sourozence, je ale také možné, že je název odvozený od OJ *Poloprutský*, jehož rodina vlastnila nedalekou půdu
5. VM C₂, jednoslovné, SM Sk
6. *Polouprut', Poloprt*

Praškova skála

1. Malá skála na vrcholu kopce se nachází nedaleko žluté TZT, směřující od *Tomášova kříže* do Jablonce nad Jizerou; u skály je postaven radiový vysílač
2. Geonames, mapa
3. Základem je subst. *skála*, které je specifikováno poses. adjektivem *Praškova*, utvořeným sufixem -ova od OJ *Prašek*

4. Pravděpodobně podle jednoho z občanů obce Sklenařice – Praška, tudíž označení *Prášková skála* není korektní
5. VM D+B, dvouslovné, SM ADd+S
6. *Prášková skála*

Ryneček

1. Malé náměstí u *Krakonošova divadla* a pekařství, stojí zde lípa
2. SPJ
3. PJ utvořené sufixem -ek a palatalizací hlásky k > č od subst. *rynek* (archaický název pro veřejné shromaždiště či městské prostranství⁴¹)
4. Podle rozlohy – nevelké náměstí (konaly se zde dobytčí trhy)
5. VM C₂, jednoslovné, SM Sd

Sklenařický potok

1. Potok pramení pod sklenařickou požární nádrží a teče podél silnice vedoucí do Jablonce nad Jizerou, u dolní stanice lyžařského vleku *Kamenec* a vlévá se do řeky *Jizery*
2. Geonames, mapa
3. Základem je subst. *potok*, které je specifikováno poses. adjektivem *Sklenařický*, utvořeným sufixem -ský (na morfém. švu -c+ -ský dochází ke kontrakci na -cký) od MJ *Sklenařice*
4. Potok pramení a protéká Sklenařicemi
5. VM A+B, dvouslovné, SM ADd+S
6. *Glaserdorfter Bach* (SK)

Sochorovi

1. MČ v KÚ Sklenařice, je zde postaveno obydlí s č. p. 42 a k němu náležející zemědělské budovy, také zde pramení *Sklenařický potok*, nachází se v prudké zatáčce pozemní komunikace vedoucí do Jablonce nad Jizerou
2. Geonames, mapa
3. Subst. v pl. utvořené od OJ *Sochor*

⁴¹ ESSČ

4. Podle jména majitele, jehož rodina zde sídlila v 19. století
5. VM D, jednoslovné, SM Sd

Staroveský potok

1. Potok teče v KÚ Stará Ves, podél pozemní komunikace č. 289 a zelené TZT vedoucí z centra Vysokého do Hamrů
2. Geonames, mapa, SPJ
3. Základem je subst. *potok*, které je specifikováno poses. adjektivem *Staroveský*, utvořeným sufixem *-ský* (na morfém. švu *-s+* *-ský* dochází ke kontrakci na *-ský*) a spřažením MJ *Stará ves*
4. Pramen potoka se nachází ve Staré Vsi, tudy také protéká téměř po celé délce KÚ
5. VM A+B, dvouslovné, SM ADd+S
6. *Starovesský potok*, *Altendorfen Bach* (SK)

Suez

1. Pozemek, do kterého zasahuje část malé vodní nádrže, se nachází SV od MČ *V Rezku*
2. Geonames, SPJ
3. PJ utvořené z propria *Suez*
4. Byla zde vykopaná strouha pro odtok vody – podle Suezského průplavu
5. VM C₂, jednoslovné, metafora

Svatá Barbora

1. Pomník se sochou sv. Barbory se nachází v první prudké zatáčce silnice vedoucí z náměstí obce do KÚ Tříč, u MČ *V loučkách*
2. Geonames, mapa
3. Základem pojmenování je OJ *Barbora*, které je specifikováno adjektivem *svatá*
4. Podobizna svaté Barbory, patronky horníků
5. VM B, dvouslovné, SM AD+S

Svatá Kateřina

1. Kostel se nachází u divadla *Krakonoš*, v ulici *Dr. Karla Farského*
2. Geonames, mapa

3. Základem pojmenování je OJ *Kateřina*, které je specifikováno adjektivem *svatá*
4. Kostel zasvěcený Kateřině Alexandrijské, patronce učenců
5. VM B, dvouslovné, SM AD+S
6. *Kostel sv. Kateřiny, St. Katharina (SK)*

Svatý Florián

1. Socha Svatého Floriána se nachází u tenisových kurtů, kam byla přemístěna z náměstí
2. Geonames
3. Základem je OJ *Florián*, které je specifikováno adjektivem *svatý*
4. Podobizna svatého Floriána – patrona hasičů
5. VM B, dvouslovné, SM AD+S

Šachovec

1. Louka a obydlí č. p. 43 se nachází v dolní části KÚ Helkovice, mezi hranicemi s obcemi Příkrý a Roztoky u Semil
2. Geonames, mapa
3. Jednoslovné PJ se skládá ze subst. *Šachovec*, utvořeného sufixem *-ovec* a redukcí hlásky *t* od subst. *šachta* (Původní název *Šachtovec*)⁴²
4. Podle šachet, které se zde dříve nacházely
5. VM C₂, jednoslovné, SM Sd, ST -ov-(e)c
6. *Šachtovec*

Šibeniční vrch

1. Vrchol ve výšce 692 m. n. m. se nachází po pravé straně silnice č. 290 směrem na Semily, nedaleko čerpací stanice, J od MČ *Borový* a státního statku *Krkonoše*
2. Geonames, mapa
3. Základem je subst. *vrch*, které je specifikováno poses. adjektivem *šibeniční*, utvořeným sufixem *-ní* od subst. *šibenice*
4. Na kopci za městem byla v dobách, kdy mělo Vysoké hrdelní právo, postavena šibenice
5. VM C₂+B, dvouslovné, SM ADd+S

⁴² Uvedeno v *Pamětech Staré Vsi*

6. *Šibeničák, Na SSibenickým Wrsse (SK)*

Tomášovy vrchy

1. Zalesněný kopec, na jehož vrcholu ve výšce 717 m. n. m. najdeme malou skálu, se nachází v horní části KÚ Sklenařice, S od MČ *Tomášův statek* (č. p. 27)
2. Geonames, mapa
3. Základem je subst. v pl. *vrch*, které je specifikováno poses. adjektivem *Tomášovy*, utvořeným sufixem -ovy od OJ *Tomáš*
4. Podle rodiny Tomášů, která sídlila v nedalekém statku
5. VM D+B, dvouslovné, SM ADd+Sd

Tomášův kříž

1. Boží muka se nachází v KÚ Sklenařice, pod rozcestím *U Tomášova kříže*, u modré TZT vedoucí k MČ *Mexiko*
2. Mapa
3. Základem je subst. *kříž*, které je specifikováno poses. adjektivem *Tomášův*, utvořeným sufixem -ův od OJ *Tomáš*
4. Podle rodiny Tomášů, která vlastnila nedaleký statek (viz následující heslo)
5. VM D+B, dvouslovné, SM ADd+S

Tomášův statek (Tomášův Statek)

1. Obydlí s č. p. 27 se nachází v horní části KÚ Sklenařice, je kulturní památkou a ukázkou tamější lidové architektury
2. Geonames, mapa
3. Základem je subst. *statek*, které je specifikováno poses. adjektivem *Tomášův*, utvořeným sufixem -ův od OJ *Tomáš*
4. Podle rodiny Tomášů, která zde sídlila v 19. století
5. VM D+B, dvouslovné, SM ADd+S
6. *Statek U Tomášů*

Tomičkovo smrčí

1. Les se nachází S od MČ *Šibeniční vrch*, u silnice č. 290, pod státním statkem *Krkonoše* u čerpací stanice
2. SPJ
3. Základem PJ je subst. *smrčí*, utvořené koncovkou -í a palatalizací hlásky k > č od subst. *smrk*, které je specifikováno poses. adjektivem *Tomičkovo*, utvořeným sufixem -ovo a změnou kvantity vokálu í > i od OJ Tomíček
4. Původně smrkový les zde nechal vysázet majitel pozemku Tomíček
5. VM D+C₁, dvouslovné, SM ADd+Sd

Trhovice

1. Cesta vede od rozcestí *U Josefa* JZ na Starou Ves, odkud pokračuje do Roztok, dnes modrá TZT, původně vedla z Jesenného přes Vysoké do Krkonoš a dále do Slezska
2. mapa, SPJ
3. Subst. utvořené univerbizací sousloví *trhová cesta*
4. Původní význam cesty – kráčeli po ní obchodníci i kupci na trh
5. VM C₂, jednoslovné, SM Sd, ST -ic(e)

Tříčský potok

1. Potok má dva prameny, jeden v MČ *U koryta (Hájkova)* a druhý *V loučkách*, stékají se u nově stavěné ČOV, potok dále teče podél silnice, v MČ *V dolenci* (Jablonec nad Jizerou) se odklání J směrem a v Dolní Dušnici se vlévá do Jizery
2. Geonames, mapa, SPJ
3. Základem je subst. *potok*, které je specifikováno poses. adjektivem *Tříčský*, utvořeným sufixem -ský od MJ *Tříč*
4. Potok pramení a protéká Tříčí
5. VM A+B, dvouslovné, SM ADd+S
6. *Trzitscher Bach* (SK)

U Bouzkovy skály

1. Louka lichoběžníkového tvaru se nachází Z od MČ *Márinkův kříž*, u křižovatky žluté TZT a polní cesty vedoucí k pensionu *Maty*

2. Geonames
3. Základem je subst. v gen. *skála*, které je specifikováno poses. adjektivem v gen. *Bouzkova*, utvořeným sufixem -ova od OJ *Bouzek* a prepozicí *u*
4. Podle majitele nedalekého pozemku, na kterém se nacházela i malá skála
5. VM A+(D+B), trojslovné, SM P+(ADd+S)

U Hošků

1. Louka tvaru L se nachází v KÚ Tříč, nedaleko hranic s Jabloncem nad Jizerou, Z od MČ *Na kamenci*, nad zemědělským družstvem, pod MČ se nachází rekreační zařízení *Chalupa pod Kamencem*
2. Geonames
3. Předložkové PJ, základem je OJ v gen. pl. *Hošek*, jeho lokace je blíže určena prepozicí *u*
4. Podle majitele domu ve Tříči č. p. 15 – původně se tak nazývalo právě toto obydlí, později se PJ přeneslo na okolí domu
5. VM A+D, dvouslovné, SM P+Sd

U hradiště

1. Smíšený les čtvercového tvaru se nachází ve V části obce, nedaleko hranic s KÚ Jablonec nad Jizerou a Roprachtice, S od MČ *Vojákův Mlýn*, J od MČ protéká *Farský potok*
2. Geonames
3. Předložkové PJ, základem je subst. *hrad*, ke kterému je přidán sufix -iště, jeho lokaci blíže určuje předložka *u*
4. Pravděpodobně poloha, nachází se nedaleko zříceniny hradu Nistějka
5. VM A+C₁, dvouslovné, SM P+Sd
6. *U Hradjsstéte* (SK)

U Janoušů

1. Částečně zalesněná louka obdélníkového tvaru se nachází v horní části obce, S od č. p. 20 a J od horní stanice lyžařského vleku *Kamenec*
2. Geonames

3. Předložkové PJ, základem je OJ v gen. pl. *Janouš*, jeho lokace je blíže určena prepozicí *u*
4. Podle jména majitele
5. VM A+D, dvouslovné, SM P+Sd

U Josefa

1. Rozcestí na polní cestě vedoucí od zemědělského družstva *Horal*, V od MČ *Barejtův kopec* a u nejjihnějšího bodu běžkařských tratí
2. Geonames, mapa
3. Předložkové PJ, základem je OJ v gen. *Josef*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *u*
4. Zkrácení PJ *U svatého Josefa*, podle sochy, která zde byla postavena r. 1777
5. VM A+B, dvouslovné, SM P+S
6. *U svatého Josefa*, *U svatého zlámaného* (po soše zůstal v místě pouze podstavec)

U Korábu (U korábu)

1. Část pole se nachází v KÚ Tříč, J od silnice vedoucí z Vysokého do Jablonce nad Jizerou, nad obydlím č. p. 129
2. Geonames
3. Předložkové PJ, základem je OJ v gen. *Koráb*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *u*
4. Podle rodiny Korábů, která ve Tříči žila, *Výpisky z Pamětní knihy čili Kroniky pro obec Tříč* z r. 1995 se zmiňují i o *Korábových vrších* a *Korábově cestě*
5. VM A+D, dvouslovné, SM P+S

U koryta

1. Pozemek s několika stromy se nachází pod č. p. 40, ve spodní části cesty vedoucí od vysoké fary do KÚ Tříč, nedaleko bývalé ČOV (cesta je u místních známa pod názvem *Starovačka*)
2. Geonames, mapa (U Koryta)
3. Předložkové PJ, základem je subst. v gen. *koryto*, jehož lokace je upřesněna prepozicí *u*
4. Naproti pozemku se nachází betonová nádrž na vodu, původně byla dřevěná a sloužila jirchařům k praní kůží, do pol. 20. století se zde máchalo prádlo

5. VM A+B, dvouslovné, SM P+S
6. *U Koryta tříčského, Hájkovo koryto*

U koryta

1. Část louky v ulici Staroveská, u obydlí č. p. 207
2. SPJ
3. Předložkové PJ, základem je subst. v gen. *koryto*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *u*
4. Na louce je navedená strouha z potoka, kde se nachází kamenné koryto, které původně sloužilo jirchařům k praní kůží
5. VM A+B, dvouslovné, SM P+S

U kříže

1. Část cesty v ulici Staroveská, u obydlí č. p. 85 stál kamenný kříž
2. SPJ
3. Předložkové PJ, základem je subst. v gen. *kříž*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *u*
4. U cesty stál kamenný kříž
5. VM A+B, dvouslovné, SM P+S

U Kubičkova lomu

1. Louka se nachází v KÚ Helkovice, u hranic s obcí Roprachtice, vedle MČ *Paseka*
2. Geonames
3. Předložkové PJ, základem je subst. v gen. *lom*, které je specifikováno poses. adjektivem v gen. *Kubičkův*, utvořeným sufixem -ův od OJ *Kubiček*, a prepozicí *u*
4. Podle polohy – nachází se nedaleko lomu, který vlastnil Kubiček
5. VM A+(D+B), trojslovné, SM P+(ADd+S)

U mlýna

1. Původně lesní pozemek, dnes mýtina, se nachází v dolní části KÚ Stará Ves, u hranic s Roprachticemi, nedaleko č. p. 91
2. Geonames, mapa
3. Předložkové PJ, základem je subst. v gen. *mlýn*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *u*
4. V blízkosti se nacházel mlýn

5. VM A+B, dvouslovné, SM P+S

U motoru (U motóru)

1. Nachází se u domu č. p. 162 v ulici Staroveská
2. SPJ
3. Základem je subst. *motór*, utvořené změnou kvantity vokálu o > ó od subst. *motor*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *u*
4. Do r. 1930 zde stálo větrné kolo na čerpání vody, pojmenování na základě metonymie
5. VM A+C₂, dvouslovné, SM P+S

U ručiček

1. Louka se nachází nedaleko hranic s obcemi Zlatá Olešnice a Paseky nad Jizerou, u křižovatky silnice č. 290 a místní komunikace vedoucí do Pasek nad Jizerou, u MČ se také nachází autobusová zastávka *Paseky nad Jizerou – rozcestí*
2. Geonames
3. Předložkové PJ, základem je subst. v gen. pl. *ručička*, utvořeným sufixem -ička od subst. *ruka*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *u*
4. Pravděpodobně podle rozcestí, které se v místech nachází
5. VM A+C₂, dvouslovné, SM P+Sd

U ručiček

1. Rozcestí se nachází J od MČ *Petruškovy vrchy*, u odbočky na Stanový
2. SPJ
3. Předložkové PJ, základem je subst. v gen. pl. *ručička*, utvořeným sufixem -ička od subst. *ruka*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *u*
4. Původně se tak nazývalo pouze rozcestí cest Vysoké – Stanový – Sklenařice, dříve tam stál ukazatel připomínající upažené ruce
5. VM A+C₂, dvouslovné, SM P+Sd

U Suků

1. Pozemek v KÚ Tříč se nachází u č. p. 107, pod *Tříčským potokem* a S od MČ *Na malé straně*

2. Geonames
3. Předložkové PJ, základem je OJ v gen. pl. *Suk*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *u*
4. Podle jména majitele
5. VM A+D, dvouslovné, SM P+Sd

U svatého Jana (U Svatýho Jána)

1. Místo u silnice č. 290 v ulici *Věnceslava Metelky*, naproti vodárenské věži
2. SPJ
3. Základem je OJ v gen. *Jan* se změnou kvantity vokálu *a > á*, specifikované adjektivem v gen. *svatý* s nářečním rysem (změna vokálu *é > ý*), jeho lokace je upřesněna prepozicí *u*
4. Původně zde stála socha sv. Jana Nepomuckého, ta byla ale po II. světové války zničena, později se tak říkalo i místům okolo sochy (louka, pole)
5. VM A+B, trojslovné, SM P+(AD+S)
6. Dnes se místům říká *U vodárny*

U Tomášova kříže

1. Pole se nachází v KÚ Sklenařice, Z od MČ *Tomášovy vrchy*, u rozcestí modré a žluté TZT nad místem zvaným *Tomášův kříž*
2. Geonames, mapa
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. *kříž*, které je specifikováno poses. adjektivem v lok. *Tomášův*, utvořeným sufixem *-ův* od OJ *Tomáš* a prepozicí *u*
4. Podle polohy pole, nachází se u místa zvaného *Tomášův kříž*
5. VM A+(D+B), trojslovné, SM P+(ADd+S)

U obrázku (U vobrázku)

1. Mez u polní cesty, S od č. p. 163
2. SPJ
3. Základem je subst. v gen. *obrázek*, utvořené od subst. *obraz* sufixem *-ek*, vlivem nářečí s protetickým *v*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *u*
4. U meze se dříve nacházela dřevěná skříňka s obrazem Panny Marie
5. VM A+B, dvouslovné, SM P+Sd

V dolích

1. Část louky obdélníkového tvaru se nachází po pravé straně polní cesty, která odbočuje od silnice na Stanový
2. Geonames, SPJ
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok, pl. *důl* s hláskovou změnou ů > o, jeho lokace je upřesněna prepozicí *v*
4. Podle polohy, louka leží v dolíku mezi kopci
5. VM A+B, SM P+Sd
6. *V dolech, W Dolych* (SK)

V dolích (V Dolích)

1. Louka čtvercového tvaru se nachází mezi zemědělským družstvem *Horal* a ulicí *Sadovou*
2. Geonames, mapa
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. pl. *důl* s hláskovou změnou ů > o, jeho lokace je upřesněna prepozicí *v*
4. Podle polohy, louka leží pod kopcem
5. VM A+B, SM P+Sd

V džungli

1. Zastavěná plocha u volejbalového hřiště, dnes na místě stojí budova tělovýchovné jednoty
2. SPJ
3. Základem je subst. v gen. *džungle*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *v*
4. Dříve tu byla zpustlá zahrada, pojmenování na základě metafory
5. VM A+C₁, dvouslovné SM P+S

V hlavatišť'atech (V Hlavatišť'atech)

1. Pozemek u obydlí č. p. 43 se nachází mezi ulicemi *Staroveská* a *Bozkovská*, hned pod náměstím *Dr. Karla Kramáře*
2. Geonames, SPJ

3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. pl. *hlavatiště*, utvořené sufixem -iště od subst. *hlavotka* (druh červeného zelí), jeho lokace je upřesněna prepozicí *v*
4. Dříve se zde pěstoval druhy červeného zelí, zvaný hlavotka
5. VM A+C₂, dvouslovné, SM P+Sd

V kopci

1. Část pole obdélníkového tvaru se nachází nedaleko hranic s KÚ Zlatá Olešnice a Roztoky u Semil, Z od MČ *Barejtův kopec*
2. Geonames
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. *kopec*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *u*
4. Podle polohy, pole se nachází v kopci
5. VM A+B, dvouslovné, SM P+S
6. *W Kopcy* (SK)

V kopčové (V Kopčové)

1. Část pole obdélníkového tvaru se nachází pod bývalou továrnou u ulice Staroveská, JZ od MČ *Na mezičkách* a J od ubytování *Jiří Laušman*
2. Geonames, SPJ (vedeno jako cesta do Staré Vsi)
3. Předložkové PJ, základem je substantivizované adjektivum v lok. *kopčová*, utvořené pravděpodobně sufixem -ová a palatalizací hlásky *c > č* od subst. *kopec*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *v*
4. Původně cesta, která vedla do Staré Vsi a ústila do luk, které jsou na svahu v kopci
5. VM A+C₁, SM P+SADd
6. *V Kopčovi, Kopčovi*

V kostnici

1. Rohová část pole tvaru nepravidelného lichoběžníku se nachází v KÚ Stará Ves, Z od obydlí č. p. 87 a V od MČ *Na vrtuli*
2. Geonames, SPJ
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. *kostnice*, utvořené sufixem -ice od subst. *kost*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *v*
4. Dříve se zde pravděpodobně pohřbívalo

5. VM A+C₂, dvouslovné, SM P+Sd
6. *Kostnice*

V kříbu

1. Pole v KÚ Stará Ves se nachází u silnice č. 289, nedaleko autobusové zastávky *Stará Ves – U Kvardů* a vedle obydlí č. p. 81
2. Geonames, mapa, SPJ
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. *křib*, utvořené 1. od subst. *keř*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *v* (uvádí SPJ), 2. ve východočeském dialektu znamená „kopec, vrch“ (spíše se přikláním k druhé možnosti)
4. 1. podle keřů na vrcholu kopce, 2. přímé označení terénního útvaru
5. (1. VM A+C₁, SM P+Sd), 2. VM A+B, SM P+S
6. *Křib*

V lomu

1. Louka se nachází v dolní části KÚ Helkovice, pod hasičskou zbrojnicí a u obydlí č. p. 5
2. Geonames
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. *lom*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *v*
4. Původně zde byl lom
5. VM A+B, dvouslovné, SM P+S
6. *V lomech*

V louči

1. Část pole obdélníkového tvaru se nachází v mírném kopci, J od autobusové zastávky *Tříč – Nad kovárnou*, nad malým rybníčkem, u silnice vedoucí z Vysokého přes Tříč do Jablonce nad Jizerou
2. Geonames
3. Předložkové PJ, základem je substantivizované adjektivum *loučí*, utvořené koncovkou *-í* a palatalizací hlásky *k > č* od subst. *louka*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *v*
4. Nachází se zde louky
5. VM A+B, SM P+SADd

6. *V boučí*

V loučkách

1. Louky se nachází nedaleko *Vysoké boudy*, pod novostavbou postavenou v prudké zatáčce silnice vedoucí z Vysokého přes Tříč do Jablonce nad Jizerou, V od sochy Svaté Barbory
2. Geonames, SPJ
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. pl. *louka*, , jehož lokace je upřesněna prepozicí *u*
4. Několik luk menší rozlohy
5. VM A+B, dvouslovné, SM P+Sd
6. *Loučky*

V návsi staroveské (V návsi Staroveský)

1. Část obce se nachází hned *U koryta*, v ulici *Staroveská*
2. SPJ
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. *náves*, utvořené prefixem ná- od subst. *ves*, dále je specifikováno poses. adjektivem v lok. *staroveská*, utvořeným od MJ *Stará Ves*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *u*
4. Název napovídá, že zde byla v minulosti náves, místo pro shromažďování obyvatel části města, zvané *Stará Ves*
5. VM A+(B+A), trojslovné, SM P+(Sd+ADd)

V návsi tříčské (V návsi Tříčský)

1. Část obce, dnes na tomto místě stojí ČOV, nachází se naproti obydlí č. p. 196
2. SPJ
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. *náves*, utvořené prefixem ná- od subst. *ves*, dále je specifikováno poses. adjektivem v lok. *tříčská*, utvořeným od MJ *Tříč*, jeho lokace je upřesněno prepozicí *v*
4. Pravděpodobně zde byla v minulosti náves, místo pro shromažďování obyvatel části města, zvané *Tříč*
5. VM A+(B+A), trojslovné, SM P+(Sd+ADd)

V Rezku

1. Obydlí č. p. 53, které dříve sloužilo jako hostinec, se nachází v KÚ Stará Ves, V od požární nádrže a JZ od MČ *Na rezovce*
2. Geonames, mapa
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. *Rezek*, utvořené sufixem -ek od subst. *rez*, jeho lokace je blíže upřesněna prepozicí *v*
4. Pravděpodobně podle složení a zbarvení půdy
5. VM A+C₁, dvouslovné, SM P+Sd

V šachtách (V Šachtách)

1. Lesní pozemek tvaru nepravidelného lichoběžníku se nachází nedaleko skiareálu *Šachty*, V pod MČ *Petruškovy vrchy*
2. Geonames, SPJ
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. pl. *šachta*, jehož lokace je upřesněna prepozicí *v*
4. Dříve zde byly doly na stříbro a zlato, ty zavřel Albrecht z Valdštejna po bitvě na Bílé Hoře⁴³
5. VM A+B, dvouslovné, SM P+Sd
6. *Šachty*, *W Schachtach* (SK)

V úkliku

1. Převážně zalesněný pozemek se nachází nedaleko dolní stanice lyžařského vleku *Metlák* a *Sklenařického potoka*, na pozemek zasahují dva malé uměle vytvořené rybníčky
2. Geonames
3. Předložkové PJ, základem je subst. *úklik* (nářečně *oklika*⁴⁴), utvořené hláskovou změnou od subst. *o* > *ú* od subst. *oklika*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *v*
4. Je možné, že zde vedla nějaká vedlejší cesta
5. VM A+C₂, dvouslovné, SM P+Sd

⁴³ Uvedeno v SPJ

⁴⁴ PSJČ [online]

V závřšské rokli

1. Pole se nachází v dolní části KÚ Helkovice, nedaleko hranic s obcí Roprachtice, pole je z J a V strany ohraničeno malým lesem a V od obydlí č. p. 21
2. Geonames, mapa
3. Základem je subst. v lok. *rokle*, které je specifikováno adjektivem *závršský*, utvořeným sufixem -ský od složeného subst. ze subst. *vrchy* a prepozicí *za*, lokace PJ je upřesněna prepozicí *v*
4. Poloha pole, nachází se v rokli za vrchy
5. VM A+(AB+B), trojslovné, SM P+(ADd+S)
6. *Na závřší, V rokli, Za vrškem*

Varoulova skála

1. Skála se nachází přibližně v polovině cesty vedoucí mezi integrovanou střední školou a fotbalovým hřištěm, dnes je z velké části zasypaná
2. Geonames, mapa, SPJ
3. Základem je subst. *skála*, které je specifikováno poses. adjektivem *Varoulova*, utvořeným sufixem -ova od OJ *Varoul*
4. Původně lom, když se přestal lámat kámen, začala se zde tvořit skládka; název skály posloužil obyvatelům města k vytvoření neologismu *varka* – nepřehledně uspořádané velké množství předmětů, nepořádek⁴⁵; pojmenování podle majitele pozemku, na kterém skála stála
5. VM D+B, dvouslovné, SM ADd+S
6. *Varka*

Ve Slezsku

1. Část ulice *Bozkovská*, ve které se nacházejí domy č. p. 213, 234, 235, 236 a 237
2. SPJ
3. Předložkové PJ, základem je proprium v lok. *Slezsko*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *ve*
4. Není znám, pravděpodobně na základě metonymie nebo metafory
5. VM A+C₂, dvouslovné, SM P+S (metonymie)

⁴⁵ Uvedeno v SPJ

Ve stráni

1. Část pole čtvercového tvaru se nachází v KÚ Stará Ves, pod polní cestou, nedaleko MČ *Na Svatově*
2. Geonames
3. Předložkové PJ, základem je subst. v lok. *stráň*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *ve*
4. Poloha pole, nachází se ve stráni
5. VM A+B, dvouslovné, SM P+S

Vinohrady

1. Jednopatrové řadové domy s č. p. 161, 168, 197 a 216 se nacházejí J od ulice *K. H. Borovského*
2. SPJ
3. PJ je utvořeno ze subst. *víno*, se změnou kvantity vokálu *í > i* a subst. v pl. *hrad*
4. Domy mají zahrady obrácené na jih, stejně jako mají často vinice, utvořeno na základě metafory
5. VM C₂, SM Sk (metafora)

Vojákův mlýn

1. Obydlí č. p. 154, které v minulosti sloužilo jako vodní mlýn na *Farském potoce*, se nachází na hranicích s KÚ Poniklá, u místní komunikace vedoucí z Vysokého nad Jizerou k osadě Hradsko, Z od zříceniny hradu *Nístějka*
2. Geonames, mapa, SPJ
3. Základem je subst. *mlýn*, které je specifikováno poses. adjektivem *vojákův*, utvořeným sufixem *-ův* 1. od subst. *voják* 2. z OJ *Voják*
4. Utvořeno pravděpodobně spíše z OJ, vzhledem k tomu, že rodina Vojáková vlastnila půdu ve Vysokém, je možné, že nechala postavit i zdejší mlýn
5. VM D+B, dvouslovné, SM ADd+S
6. *Soldaten Mühle* (SK)

Vošmenda

1. Potok pramení na běžkařských tratích, Z od nově vystavených domů u vodárenské věže, protéká okolo MČ *Kalifornie*, dále určuje V hranici s obcí Jesenný, protéká obcemi Bozkov a Spálov, kde ústí do řeky Kamenice
2. Geonames, mapa, SPJ
3. Mohlo vzniknout z něm. složeniny *Waschmendebach* [Vašmendebach] hláskovými změnami a > o e > a a odebráním něm. subst. *bach*, tento výklad ale nelze ověřit, PJ mohlo mít původně také český název, který byl upraven Němci a později ho Češi znovu převzali (tato teze odpovídá výše uvedenému výkladu); výklad PJ uveden v *Pamětech obce Staré Vsi* nemusí být tedy správný a je to pouze jedna z variant
4. *Paměti obce Stará Ves* uvádějí, že název vznikl od praní kovu či rudy, ale jak je uvedeno výše, je to pouze jeden z možných výkladů
5. VM C₂, jednoslovné, SM Sd, ST – nd(a)
6. *Kalifornský potok* (v místech, kde protéká MČ *Kalifornie*)

Za trhovicí

1. Část louky se nachází v KÚ Sklenařice, Z od zemědělského družstva, na SZ je ohraničena lesním porostem
2. Geonames, mapa
3. Předložkové PJ, základem je subst. v instr. *trhovice*, utvořené 1. sufixem -ovice od subst. *trh* 2. univerbizací sousloví *trhová cesta*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *za* (spíše se přikláním k druhé možnosti)
4. Poloha louky, nachází se nedaleko silnice, která byla původně trhovicí – cestou, kterou chodili obchodníci a kupci na trh
5. VM A+C₂, dvouslovné, SM P+Sd
6. *Za trhowycj* (SK)

Za vrchy

1. Část pole se nachází v KÚ Stará Ves, nedaleko hranic se Zlatou Olešnicí, mezi lesem a polní cestou vedoucí od zemědělského družstva *Horal* do Roztok u Semil
2. Geonames
3. Předložkové PJ, základem je subst. v pl. *vrch*, jeho lokace je upřesněna prepozicí *za*

4. Poloha pole, nachází se v dolíku za kopci
5. VM A+B, dvouslovné, SM P+Sd
6. *Za Wrchy* (SK)

Zákostelí

1. Část obce V od kostela, do které spadají *Vinohrady* a *Ryneček*
2. SPJ
3. PJ je utvořeno ze subst. *kostel*, přidáním koncovky *í* a prepozicí *za* se změnou kvantity vokálu *a* > *á*
4. Poloha MČ, nachází se za kostelem; lidem, kteří zde dřív bydleli, se říkalo *Zákosteláci*
5. VM AB, jednoslovné, SM dSd ST -Zá--í

Závrší

1. Část louky se nachází uvnitř lesa v horní části KÚ Sklenařice, SV od MČ *Tomášovy vrchy*
2. Geonames
3. PJ je utvořeno ze subst. *vrch*, přidáním koncovky *-í* s hláskovou změnou *ch* > *š* a prepozicí *za* se změnou kvantity vokálu *a* > *á*
4. Poloha louky, nachází se za kopci
5. VM AB, jednoslovné, SM dSd, ST -Zá--í

Zbrojnice

1. Částečně zalesněná louka ve tvaru pravidelného lichoběžníka se nachází v KÚ Tříč, přímo nad silnicí pod obydlím č. p. 57
2. Geonames (špatné zanesení, mapa Geonames jako MČ uvádí pozemek S od obydlí)
3. PJ je utvořeno z subst. *zbroj* přidáním sufixu *-ice*
4. Pravděpodobně poloha louky, nachází se nedaleko hasičské zbrojnice
5. VM C₂, jednoslovné, SM Sd, ST -ic(e)

Zimrov

1. Obydlí č. p. 49 v KÚ Helkovice, nedaleko hranic s obcí Příkrý, před domem se nachází autobusová zastávka *Škodějov – Zimrov*

2. Geonames, mapa
3. Jednoslovné PJ utvořené sufixem -ov od OJ *Zimr*
4. Pravděpodobně podle majitele obydlí
5. VM D, jednoslovné, SM Sd, ST -ov

Zítovi

1. Obydlí č. p. 4 a přilehlé zemědělské budovy se nachází v KÚ Sklenařice, V od sklenařického zemědělského družstva
2. Geonames, mapa
3. Jednoslovné PJ utvořené sufixem -ovi od OJ *Zíta*
4. Podle OJ *Zíta*, jehož rodina zde sídlila v 19. století, označení *Zítkovi* lze tudíž pokládat za nekorektní
5. VM D, jednoslovné, SM Sd
6. *Zítkovi*

Žantova lípa

1. Téměř 300 let stará, státem chráněná lípa, se nachází nedaleko náměstí, u domu č. p. 279, V od ulice *Lyžařská*
2. Geonames
3. Základem pojmenování je subst. *lípa*, které je specifikováno poses. adjektivem *Žantova*, utvořeným sufixem -ova od OJ *Žanta*
4. Podle majitele pozemku
5. VM D+B, dvouslovné, SM ADd+S

Žantovo koleno

1. Les se nachází v prudké zatáčce silnice č. 289 vedoucí směrem k MČ *Mexiko*, u hranic s obcí Zlatá Olešnice
2. Geonames, mapa
3. Základem pojmenování je subst. *koleno*, které je specifikováno poses. adjektivem *Žantovo*, utvořeným sufixem -ovo od OJ *Žanta*
4. Pravděpodobně podle majitele pozemku, *Žanty* a tvaru zatáčky, u které se les nachází; dnes se tak, na základě metafory, říká pouze zatáčce

5. VM D+C_i, dvouslovné, SM ADd+S
6. *Žanták*

7. Shrnutí

1.1 Specifické rysy anoikonym

7.1.1. Nářeční rysy a jiné odchylky od spisovné češtiny

Odchylky od spisovné formy se objevují především v PJ zapsaných v SPJ a mohou být dány vlivem nářečí nebo obecné češtiny. U podob nářečních se objevuje především bilabiální výslovnost konsonantu *v*, která se v severovýchodočeských nářečích v uzavřených slabikách vyslovuje jako *u* (*Čermákovy rouně*, *Rezouka*), dále vypouštění *v* v poses. adjektivech (*Nosků kopeček*). Specifickým nářečním rysem, typickým pro tuto oblast, je změna vokálu *o* > *ú* (*V úkliku*), což je doloženo v *Příručním slovníku češtiny*⁴⁶. Za zmínku také stojí změna koncovky *y* > *a* u subst. mask. v nom. pl. (*Petruškovy vrcha*, *Dolánka*, *Farský mlejnka*) tyto podoby jsou zaznamenány v SPJ. Zajímavá je i změna *p* > *b* u PJ *Blaňky*. Tento tvar je uveden v *Českém jazykovém atlasu*⁴⁷ jako změna typická pro Semilsko. Původní význam *plaňka* je převzat z německého *Planke*, což v překladu znamená fošna nebo laťka.

Adjektivum *hoření*, ze kterého je odvozeno PJ *Hořensko*, uvádí *Český jazykový atlas* jako jev typický pro *oblast severně od linie měst Kadaň – Praha – Hradec Králové*⁴⁸. Územně se s tímto jevem shoduje i adjektivum *dolení* použité v SPJ u PJ *Dolní farský mlýn*. Obě adjektiva vznikla připojením sufixu *-ní* k základům *hořě-* a *dole-*.

Z obecněčeských rysů zde dominuje diftongizovaný vokál *y* > *ej* (*Na mlejnkách*) či protetické *v* (*U vobrázku*). Vlivem obecné češtiny došlo také ke změně *g* > *k* u PJ *Gránka*.

U variant je často uváděna univerbizovaná podoba. Jedná se především o PJ složená z posesivního adjektiva a substantiva (*Barejtův kopec* > *Bareťák*, *Dykova skála* > *Dykovka*, *Márinkův kříž* > *Mariňák* apod.). Tato strukturní změna je zapříčiněna snahou zkrátit delší dvou- či trojslovný název.

Co se týče odchylek lexikálních, anoikonymie Vysokého nad Jizerou obsahuje několik PJ, která jsou z pohledu současné apelativní slovní zásoby neprůhledná, neboť obsahují neobvyklé kořenné morfémy. Jedná se o jména *Blaňky*, *Gránka*, *Kříb*, *Nístějka* a *Vošmenda*.

7.1.2. Posesivita honorifikační

Nashromážděná anoikonymie obsahuje dvě PJ s diskutabilním posesivním vztahem. První, *Dykova skála*, sice obsahuje poses. adjektivum *Dykova*, jedná se ale o kvaziposesivitu,

⁴⁶ PSJČ [online]

⁴⁷ Český jazykový atlas, sv. 3, s. 94

⁴⁸ Český jazykový atlas, sv. 2, s. 33

kdy skála získala své jméno nikoli podle majitele, ale podle významné osobnosti. Má tedy smysl honorifikační. Stejně tak tomu je i v případě PJ *Márinkův kříž*. Ačkoliv ho nechal postavit muž, kterému se přezdívalo *Márinka*, posesivní vztah označuje jeho syna, jehož památce byl kříž postaven. I zde se tedy jedná o kvaziposesivitu s honorifikačním záměrem.

7.1.3. Uplatnění posesivního pojmenovacího motivu

Poměrně často se v anoikonymii obce objevují PJ obsahující posesivní adjektivum, což je dáno především tím, že Vysoké nad Jizerou je oblast se starým kontinuálním osídlením. Naopak tento typ pojmenování není běžný v oblastech, kde dříve bývaly Sudety.

Ve většině případů je s posesivním adjektivem spojena část půdy (např. *Noskův kopeček*, *Metelkova rokle*, *Tomičkovu smrčí* apod.). Ve čtyřech případech je tímto způsobem specifikována skála (*Bouzkova skála*, *Prašková skála*, *Varoulova skála* a *Dykova skála* – viz výše). U dvou případů se jedná o bližší určení drobné sakrální stavby (*Tomášův kříž*, *Márinkův kříž* – viz výše) a dvě PJ blíže určují posesivitu objektu (*Tomášův statek*, *Vojákův mlýn*).

V celkem 11 případech je posesivita spojena s prepozicí, jedná se především o substantivizovaná adjektiva derivovaná od OJ (*Na Habušťálově*, *Na Vojákově* apod.) a samotná OJ (*U Hošků*, *U Korábu* apod.). Stejně tvoření je i u PJ jednoslovných.

Většina posesivních anoikonym označuje vlastníka půdy či obydlí. Tento způsob pojmenování sloužil pravděpodobně především ke specifikaci objektu a také k lepší orientaci v terénu. Zajímavé je, že se některým domům říkalo stejně i po odchodu majitelů. To je zaznamenáno především ve Tříči, kde bydlely rodiny několika generací a často měly stejné příjmení. Pro jejich rozlišení se jim tedy přezdívalo podle jmen původních majitelů obydlí, které rodiny obývaly. Dnes ve Tříči žije několik rodin s příjmením Slavík, pro rozlišení jsou tedy jedni Slavíkovi-Hoškovi (bydlí v domě, který dříve patřil Hoškům) a druzí jsou přezdívaní Slavíkovi-Sukovi. Pojmenování tohoto typu bylo ale běžné pro celou oblast Vysokého.

Z výpisu gruntovních celků, který je přiložen v SPJ lze zjistit, že většina osob, podle kterých byla jednotlivá místa pojmenována, ve Vysokém a okolí skutečně žila (tytéž informace jsou dostupné i v kronikářských zápiscích Viléma a Josefa Rónových) a některé z nich stále žijí (např. Metelka, Nosek, Petruška a Žanta).

7.1.4. Pojmenování podle názvů měst, území a států

V anoikonymii obce se objevuje několik PJ, která byla motivována názvy cizích měst, území a států (*Hamburk, Kalifornie, Nový York, Mexiko a Suez*). Objevuje se zde také pojmenování jednoho kontinentu (*Amerika*). Tři ze zmíněných – *Hamburk, New York* a *Mexiko* – se nachází přibližně ve stejném místě, proto je pravděpodobné, že se motiv jejich názvů mohl vzájemně ovlivnit. *Amerika* se nachází na samotě na konci obce. Protože se takto pojmenovávala většinou místa, která stála stranou od centra obce, je patrně motiv pojmenování právě poloha MČ. Jako *Suez* byla pojmenována strouha pro odtok vody, toto pojmenování tedy vzniklo na základě metafory. Poslední, *Kalifornie*, dostala své jméno podle majitele pozemku. Ten na nějaký čas skutečně do Kalifornie odcestoval.

I přesto, že taková koncentrace tohoto typu PJ je pro tak malé území nezvykle velká, nemají pojmenování mezi sebou většinou žádné souvislosti.

7.1.5. Varianty

V heslové části jsou pod bodem 6. zahrnuty varianty jednotlivých PJ. Častou variantou byla pouze hlásková změna způsobena vlivem nářečí, obecné češtiny, nebo pouhou redukcí kvůli snadnější výslovnosti (*Dolánky > Dolánka, Gránka > Kránka, Petruškovy vrchy > Petruškova vrcha, Poloprut' > Polouprut' > Poloprť, Dolní farský mlýn > Dolení farský mlýn*), přiblížením k současně užívané spisovné formě – zánik archaických tvarů (*Staroveský potok < Starovesský potok*), změnou rodu (*V kopčové > V kopčovi*) a případně čísla (*V lomu > V lomech*). Dále jsou uplatněny změny kvantity vokálů (*Márinkův kříž > Marinkův kříž, Praškova skála > Prášková skála*) a konkurenční sufixy (*Na rovních > Na rovinkách, Šachovec < Šachtovec, Zítovi > Zítkovi*).

Běžně se u variant vyskytoval univerbizovaný název (*Barejtův kopec > Barejťák, Bímův kopec > Bímák, Cikánský plácek > Cikáňák, Dykova skála > Dykovka, Gránova pěšinka > Gránka, Márinkův kříž > Mariňák, Petruškovy vrchy > Petruškáče, Šibeniční vrch > Šibeničák, Varoulova skála > Varka, Žantovo koleno > Žant'ák*) a změna, přidání či naopak zánik prepozice (*Borový > V boroví, Ke skalkám > K skalkám, Na Hasovce > V Hasovce > Hasák, Mexiko > Na Mexiku, Na malé straně > Malá strana, Na spáleníšti > Spáleníště, Na Vláškově > Vláškovo, Na Vojákově > Vojákovo, Paseka > Na pasece, Tomášův statek > Statek u Tomášů, V kostnici > Kostnice, V kříbu > Kříb, V loučkách > Loučky, V šachtách > Šachty*).

O univerbizaci některých názvů se zmiňuje už v roce 1944 Josef Rón ve svém článku *V hejzí: Pozoruhodné místní názvy na Vysočtě a okolí*⁴⁹: *A tu si povězme do duše: jak nešetrně nahrazujeme starobylé názvy, ne zrovna běžné, oněmi moderními, které do omrzení napořád končí na -ák. A když nemůžeme zdolat celý název, alespoň pro samý hon a spěch komolíme jej zkracováním: např. místo Barejtův kopec říkáme Barejták, místo Varoulova skála – Varka apod.*⁵⁰

Objevují se zde i varianty s odlišnou motivací pojmenování (*Bouzkova skála x Prusákova skála x Skalky, Dykova skála x Kobrova skála, Kamenné vrchy x Tříčské vrchy, Na mezičkách x Na Hasovce, Nad hájem x Nad Knopovým hájem, Nístějka x Zámčičtě, U Josefa x U sv. Josefa x U sv. zlámanýho, U koryta x U koryta tříčského, U svatého Jana x U vodárny, Vošmenda x Kalifornský potok*)

Některé varianty využívají kombinaci výše uvedených způsobů tvoření (*Čermákovy rovně > Na rovních, Na Bimáku < Bímův kopec, Na kamenci > Kamenné vrchy, Na Petříně < Petrovy luka, Na rezovce < rezouka, Na Sochorově vršku > Sochorák, Nový York > V Yorku, Sv. Kateřina > Kostel sv. Kateřiny, U koryta x Hájkovo koryto, V závřské rokli > Na závřší x v rokli x za vrškem*).

Dvě PJ vznikla změnou významu, a to v důsledku působení lidové etymologie. Jedná se o PJ *Barejtův kopec > Barejták > Bareťák* a *V boučí > V loučí*. Obě vznikla z potřeby *snadno a rychle si vykládat význam starobylého názvu*⁵¹. *Bareťák* vznikl pravděpodobně po 2. světové válce, kdy místní již netušili, z čeho byl původní název utvořen. Proto se přehodnotila motivace jeho pojmenování a vznikl nový formální typ PJ. Trochu jinak je tomu u PJ *V boučí*. Původně zde rostly mladé buky, ty se ale vykácely, tudíž se později PJ *V boučí* nahradilo názvem *V loučí*, který více odpovídal realitě.

⁴⁹ RÓN, J. *V hejzí: Pozoruhodné místní názvy na Vysočtě a okolí. Pojizerské listy*. 1944.

⁵⁰ RÓN 1944

⁵¹ Tamtéž

2.1 Dotazníkový výzkum

Pro zjištění, zda PJ žijí v povědomí místních občanů a jsou v aktivním užívání, jsem oslovila osoby ve třech věkových kategoriích, které celý život žily ve Vysokém nad Jizerou. Všem osobám byla postupně představena všechna nashromážděná PJ z celého správního celku, která měly lokalizovat. V případě, že osoba PJ neznala, byla jí pomocí turistické mapy ukázána lokalita, kde se MČ nachází, a pokud místo uvedla pod jiným názvem, bylo zapsáno jako varianta.

Skupinu mladých dospělých zastupuje osoba A, slečna ve věku 22 let. Z anoikonymie obce zná 27 PJ, z toho aktivně užívá 21. Některá z nich potom v různých obměnách. Jedná se především o univerbizaci: *Dykova skála* > *Dykovka*, *Márinkův kříž* > *Mariňák*, *Petruškovy vrchy* > *Petruškáče*, *Šibeniční vrch* > *Šibeničák*. U PJ *Barejtův kopec* univerbizace vedla k novému pojmenování (viz kap. Varianty) *Barejtův kopec* > *Bareťák*. Další odchylky od původní podoby PJ se týkaly změn nebo přidáním prepozice: *Mexiko* > *Na Mexiku*, *V šachtách* > *Na šachtách*. V případě PJ *Čermákovy rovně* se změna týkala jak odebrání posesivního adjektiva, tak přidání prepozice *Na rovních*. Podobně tomu je i v případě PJ *Na farských mlýnech* > *Na mlejnkách*, zde zůstala prepozice zachována. Další užívaná PJ uvedla v původní podobě.

Muž ve věku 47 let, osoba B, je zástupcem obyvatel ve středním věku. Celkem uvedl 39 PJ, z toho 30 aktivně používá. Většina obměn, které uvedl, byla shodná s obměnami u osoby A. Rozdílné byly pouze *Čermákovy rovně*, u tohoto PJ uvedl původní podobu. Dotázaný dále uvedl univerbizaci *Varoulova skála* > *Varka* a morfologickou nářeční změnu *u* > *a* u PJ *Petruškovy vrchy* > *Petruškovy vrcha*. Ostatní PJ se shodují s původní podobou.

Posledním dotázaným byla žena ve věku 78 let (osoba C), zastupující generaci nejstarších obyvatel města. Ta uvedla 60 PJ, z nichž zhruba 53 používá. U většiny anoikonym uvedla původní podobu. S osobou A se shodla ve variantě *Čermákovy rovně* > *Na rovních*. Dále používá varianty *Na Gránovce*, *Na mlejnkách*, *Na Hasovce* a univerbizaci *Na Sochorově vršku* > *Sochorák*.

Vzhledem k tomu, že všechny osoby pocházely přímo z Vysokého, nebyly výsledky objektivní, a proto jsem později oslovila také jednotlivé zástupce z přilehlých katastrálních území. Všichni dotázaní byli reprezentanty střední generace. Horní Tříč a Starou Ves zastupovaly ženy ve věku 45 a 47 let, z Helkovic a Sklenařic byli dotázáni muži ve věku 35 a 41 let.

Osoba S je zástupcem obyvatel Sklenařic. Uvedl 38 PJ (27 používá), z nichž 14 se nacházelo na KÚ Sklenařic (srov. osoba B uvedla 6 PJ z tohoto území). Varianty některých PJ se shodovaly s předchozími respondenty. Jedná se především o *Čermákovy rovně* > *Na rovních*, *Na farských mlýnech* > *Na mlejnkách* a *Barejtův kopec* > *Bareťák*.

Osoba H, zástupce Helkovic, uvedla 49 PJ, z nichž zhruba 37 používá a 12 se nachází na KÚ Helkovice. (srov. osoba B neuvedla žádné PJ z tohoto území). Osoba H dále předložila varianty *Nad hájem* > *Nad Knopovým hájem* (les, nad kterým se MČ nachází, je v majetku rodiny Knopů⁵²), *V lomu* > *V lomech*, *V závěšské rokli* > *V rokli*, *Za vrškem*, *Na rovních* > *Na rovinkách*, *Nový York* > *V Yorku*, univerbizované *Žantovo koleno* > *Žanták* a deminutivum *Na rovních* > *Na rovinkách*.

Obyvatelé Horní Tříče reprezentuje osoba T. Ta uvedla 29 PJ a téměř všechna (25) i používá. Z těchto PJ se 10 nachází na území Tříče (srov. osoba B uvedla z tohoto KÚ 4 PJ). Zajímavé je, že téměř všechny osoby této generace doložily používání PJ *Petruškovy vrchy* v univerbizované variantě, pouze osoba T používá původní dvouslovné pojmenování. Dotyčná používá varianty *V louči* > *V bouči*, *Na farských mlýnech* > *na mlejnkách*, univerbizaci *Bareťák*, *Dykovka* a *Mariňák*.

Poslední dotázaná, osoba V, je zástupcem Staré Vsi. Uvedla celkem 43 PJ, z nichž 29 používá a 13 se nachází na území Staré Vsi. (srov. osoba B uvedla 3 PJ z tohoto KÚ 3 PJ). Osoba V používá univerbizaci *Bareťák*, *Dykovka*, *Mariňák* a *Petruškáče*. Dále uvedla varianty *Čermákovy rovně* > *Na rovních*, *Na farských mlýnech* > *Na mlejnkách* a *V kopčové* > *V kopčovní*.

Šetření tedy potvrdilo předpoklad, že nejstarší občané města mají nejširší znalosti anoikonymie Vysokého nad Jizerou, které také nejčastěji užívají v praxi. Dalším faktorem, projevujícím se v názvech, uvedených jednotlivými osobami, je místo, kde dotyčný vyrůstal, což se nejvýrazněji projevuje u osob žijících v přilehlých KÚ.

7.2.1. Přehled PJ z hlediska užívání

Tučně vyznačená PJ dotyčná osoba aktivně používá.

Obyvatelé Vysokého nad Jizerou		
OSOBA A	OSOBA B	OSOBA C
Amerika	Amerika	Amerika
Bareťák	Bareťák	Barejtův kopec

⁵² Ověřeno v katastrální mapě

	Bouzkova skála	Bouzkova skála
		Cikánský plácek
Na rovních	Čermákovy rovně	Na rovních
		Dolánky
	Dolní farský mlýn	Dolní farský mlýn
Dykovka	Dykovka	Dykova skála
	Farská louka	Farská louka
	Farský potok	Farský potok
		Na Gránovce
		Kalifornie
	Machačková studánka	
	Makovský potok	Makovský potok
Mariňák	Mariňák	Márinkův kříž
		Metelkova rokle
Na Mexiku	Na Mexiku	Mexiko
		Na Bimáku
Na mlejnkách	Na mlejnkách	Na mlejnkách
Na kamenci	Na kamenci	Na kamenci
		Na končinách
		Na malé straně
		Na Hasovce
	Na Poloprutí	Na Poloprutí
		Na rovních
		Sochorák
Nístějka	Nístějka	Nístějka
		Noskův kopeček
		Nový York
Petruškáče	Petruškovy vrcha	Petruškovy vrchy
		Poloprutí
		Praškova skála
		Ryneček
Sklenařický potok	Sklenařický potok	Sklenařický potok
Staroveský potok	Staroveský potok	Staroveský potok
	Svatá Barbora	Svatá Barbora
Svatá Kateřina	Svatá Kateřina	Svatá Kateřina

Svatý Florián		Svatý Florián
Šibeničák	Šibeničák	Šibeniční vrch
Tomášovy vrchy	Tomášovy vrchy	Tomášovy vrchy
Tomášův kříž	Tomášův kříž	Tomášův kříž
		Tomášův statek
		Tomičkovo smrčí
Trhovice	Trhovice	Trhovice
Tříčský potok	Tříčský potok	Tříčský potok
	U Bouzkovy skály	U Bouzkovy skály
		U Hošků
		U Korábu
U koryta	U koryta	U koryta
U koryta		U koryta
		U kříže
		U mlýna
		U ručiček (odb. Stanový)
	U vobrázku	
U vodárny	U vodárny	U vodárny
U Tomášova kříže		U Tomášova kříže
		V džungli
	V hlavatišťatech	V hlavatišťatech
Na šachtách	V šachtách	V šachtách
		V závěšské rokli
	Varka	Varoulova skála
Vojákův mlýn	Vojákův mlýn	Vojákův mlýn
Vošmenda	Vošmenda	Vošmenda
		Za vrchy
Zákostelí	Zákostelí	Zákostelí
	Zbrojnice	
Zimrov		Zimrov
		Zítovi
Žantova lípa	Žantova lípa	
Žantovo koleno	Žantovo koleno	Žantovo koleno

Tabulka 1 – Obyvatelé Vysokého nad Jizerou

Obyvatelé přilehlých katastrálních území			
Osoba S	Osoba H	Osoba T	Osoba V
Amerika	Amerika		Amerika
Bareťák	Bareťák	Bareťák	Bareťák
Na rovních	Na rovních		Na rovních
Dolánky			
Dykovka	Dykovka	Dykovka	Dykovka
Farská louka		Farská louka	Farská louka
	Farský potok		
Hamburk			
		Hrubá strana	
Kalifornie	Kalifornie		
Mariňák	Mariňák	Mariňák	Mariňák
Metelkova rokle	Metelkova rokle		Metelkova rokle
Mexiko	Mexiko	Mexiko	Mexiko
na mlejnkách	na mlejnkách	na mlejnkách	na mlejnkách
	Na Habušťálově		
Na kamenci	Na kamenci	Na kamenci	Na kamenci
	Na končinách		
		Na malé straně	
		Na Polopruti	
	Na rovinkách		
	Na stránce		
			Na Vláškově
Na Vojákově	Na Vojákově		Na Vojákově
	Na vrších		
			Na vrtuli
	Nad Knop. hájem		
Nístějka	Nístějka	Nístějka	Nístějka
Nový York	V Yorku		Nový York
	Paseka		
Petruškáče	Petruškáče	Petruškovy vrchy	Petruškáče
Poloprut'		Poloprut'	
Ryneček			Ryneček
Sklenařický potok	Sklenařický potok	Sklenařický potok	Sklenařický potok
Staroveský potok	Staroveský potok	Staroveský potok	Staroveský potok
Svatá Kateřina	Svatá Kateřina	Svatá Kateřina	Svatá Kateřina
	Šachovec	Šachovec	Šachovec
	Šibeniční vrch		
Tomášovy vrchy			
Tomášův kříž	Tomášův kříž		
	Tomášův statek		
	Tomičkovo smrčí		Tomičkovo smrčí
			Trhovice
Tříčský potok	Tříčský potok	Tříčský potok	Tříčský potok

	U Hošků	U Hošků	
	U hradiště		
			U Josefa
	U Korábu	U Korábu	
	U koryta	U koryta	U koryta
			U koryta
			U kříže
	U Kubíčková lomu		
U mlýna	U mlýna	U mlýna	U mlýna
U Suků	U Suků	U Suků	U Suků
U vodárny	U vodárny	U vodárny	U vodárny
U Tomášova kříže			
			U obrázku
	V hlavatišťatech		
			V kopčovní
			V kostnici
			V kříbu
	V lomech		
		V boučí	
V loučkách		V loučkách	
	V Rezku		V Rezku
V šachtách	V šachtách	V šachtách	V šachtách
	V rokli, Za vrškem		
Vošmenda	Vošmenda		Vošmenda
	Zákostelí	Zákostelí	Zákostelí
Zimrov	Zimrov	Zimrov	Zimrov
Zítovi			
Žantova lípa			Žantova lípa
Žantovo koleno	Žant'ák		Žantovo koleno

Tabulka 2 – Obyvatelé přilehlých KÚ

V následující tabulce jsou uvedena PJ a jejich varianty, které žádná z dotazovaných osob nezná ani nepoužívá. U každého anoikonyma je v závorce uveden zdrojový dokument. Anoikonymum *Kobrova skála* je uvedeno na webových stránkách Vysokého nad Jizerou.⁵³

Neužívaná PJ		
standardizovaná podoba	Varianty	
Blaňky (SPJ)		
Borový (G, TM)	V Boroví (SPJ)	
	Prusákova skála (SPJ)	Skalky (SPJ)
Boží muka (G)		

⁵³ Viz <http://www.vysokenj.cz/index.php/cs/vylety-do-okoli/21-dykova-skala> [online]

	Cikáňák (SPJ)	
	Dolení farský mlýn (SPJ)	
Dračí potok (G, TM)		
	Kobrova skála	
Gránova pěšinka (SPJ)	Gránka (SPJ)	Kránka (SPJ)
Hořensko (G, TM)		
Janoušovy vrchy (G)		
Ke skalkám (G)	K skalkám (SPJ)	
Mandřovo (G, TM)		
	Marinkův kříž (SPJ)	
Mňukovo (G)		
	Bímův kopec (SPJ)	Bímák (SPJ)
Na cihelně (SPJ)		
Na farských mlýnech (G, TM)	Farský mlejny (SPJ)	
	Kamenné vrchy (TM)	Tříčské vrchy (TM)
Na letišti (G, TM)		
	Malá strana (TM)	
Na mezičkách (G)	V Hasovce (SPJ)	Hasák (SPJ)
Na Petříně (G)	Petrovy luka (SPJ)	
Na rezovce (G, TM)	Rezouka (SPJ)	
Na Sochorově vršku (G)		
Na sokolně (SPJ)		
Na spaleništi (G, TM)	Spaleniště (SPJ)	
Na Svatově (G)		
	Vláškovo (SPJ)	
	Vojákovo (SPJ)	
Nad hájem (G)		
Nigrinka (SPJ)		
	Zámčičtě (SPJ)	
Obecnice (SPJ)		
	Na pasece (SPJ)	
	Poloupruť (SPJ)	Poloprť (SPJ)
	Práškova skála (TM)	
Sochorovi (G, TM)		
	Starovesský potok (SPJ)	
Suez (G, SPJ)		
	Šachtovec (SPJ)	
	Statek U Tomášů (TM)	
U Janoušů (G)		
	U svatého Josefa (SPJ)	U svatého zlámaného (SPJ)
	U koryta tříčského (SPJ)	Hájkovo koryto (SPJ)
U motoru (SPJ)		
U ručiček (odb. Paseky) (G)		
U svatého Jana (SPJ)		
V dolích (G)	V dolech (SPJ)	

V dolích (G, TM)		
V kopci (G)		
V kopčové (G)	Kopčovní (SPJ)	
	Kostnice (SPJ)	
	Křib (SPJ)	
V lomu (G)		
V loučí (G)		
	Loučky (SPJ)	
V návsi staroveské (SPJ)		
V návsi tříčské (SPJ)		
V úkliku (G)		
	Na závřší (TM)	
Ve Slezsku (SPJ)		
Ve stráni (G)		
Vinohrady (SPJ)		
	Kalifornský potok (SPJ)	
Za trhovicí (G, TM)		
Závřší (G)		
	Zítkovi (TM)	

Tabulka 3 – neužívaná PJ

Poslední tabulka obsahuje PJ, která nejsou zahrnuta do databáze Geonames. V posledním sloupci jsou uvedena PJ, která naopak databáze Geonames obsahuje, ale nežijí v místním úzu.

není v Geonames, žije v úzu	Není v Geonames, nežije v úzu	Je v Geonames, nežije v úzu
Bouzkova skála	Blaňky	Borový
Cikánský plácek	Na cihelně	Boží muka
Farská louka	Na sokolně	Dračí potok
Gránova pěšinka	Nigrinka	Hořensko
Machačkova studánka	Obecnice	Janoušovy vrchy
Márinkův kříž	U motoru	Ke skalkám
Noskův kopeček	U svatého Jana	Mand'ovo
Polopruť	V návsi staroveské	Mňukovo
Ryneček	V návsi Tříčské	Na farských mlýnech
Tomášův kříž	Ve Slezsku	Na letišti
Tomičkovu smrči	Vinohrady	Na mezičkách
Trhovice		Na Petříně
U koryta		Na rezovce
U kříže		Na Sochorově vrsku
U ručiček (odb. Stanový)		Na spáleníšti
U vodárny		Na Svatově
U obrázku		Nad hájem
V džungli		Sochorovi
Zákostelí		Suez

		U Janoušů
		U ručiček (odb. Paseky)
		V dolích
		V dolích
		V kopci
		V kopčové
		V lomu
		V loučí
		V úklíku
		Ve stráni
		Za trhovcí
		Závřší

Tabulka 4 – PJ nezaznamenaná v databázi Geonames

7.2.2. Shrnutí

Z výše uvedených údajů vyplývá, že mezi nejužívanější anoikonyma patří hydronyma. Všichni dotázaní používají PJ *Sklenářický potok*, *Staroveský potok* a *Tříčský potok*, šest (86 %) užívá i název *Vošmenda*.

Často jsou také užívána anoikonyma, jejichž význam se přenesl na některý objekt v jejich blízkosti. To se týká především PJ *Na kamenci*, *Petruškovy vrchy* a *V šachtách* (užívají všichni dotázaní), podle nichž jsou pojmenovány lyžařské areály. Podobné je to i u PJ *Na farských mlýnech*. Všichni respondenti uvedli, že takto nazývají bývalé koupaliště. K označení ale užívají variantu *Na mlejnkách*. Význam se také změnil u PJ *Žantovo koleno*. Původně byl takto označován les, dnes se toto označení používá spíše pro prudkou zatáčku, která místy vede.

Třetí skupinu tvoří vlastní jména objektů. Všichni dotazovaní se shodli na PJ *Márinkův kříž* (šest uvedlo univerbizovanou variantu *Mariňák*, zástupce nejstarší generace používá standardizovanou podobu), *Mexiko* (Dva uvedli variantu *Na Mexiku*), *Nístějka*, *Sv. Kateřina*. Šest z nich uvedlo také *Zimrov*.

Všichni se také shodli na PJ *Dykova skála*. To je dáno pravděpodobně tím, že se nachází na turistické trase, která je hojně využívána i místními. Většina z nich ale pro její označení používá univerbizovaný název *Dykovka*, pouze zástupce nejstarší generace opět uvedla standardizovanou podobu.

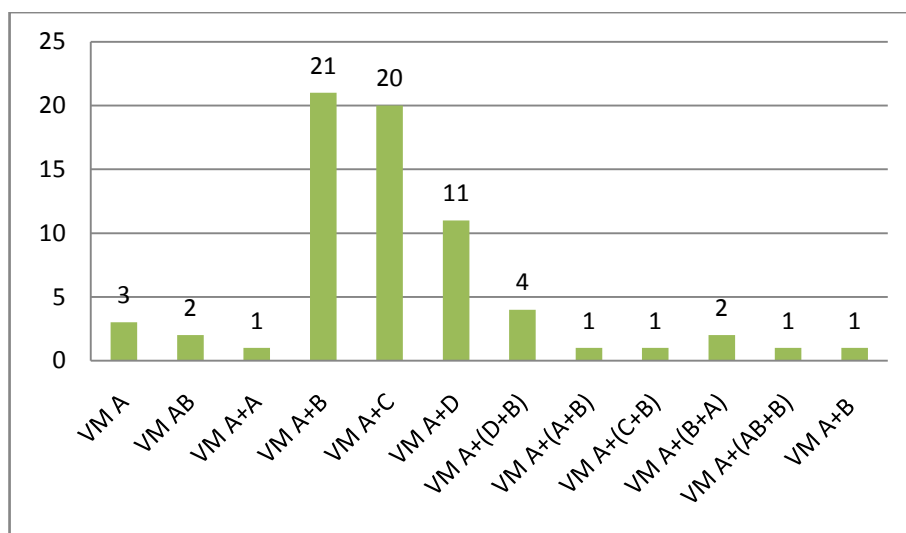
Osoba C naopak uvedla několik anoikonym, která ostatní neuvádějí, nebo ani neznají. Jedná se o PJ *Cikánský plácek*, *Na Gránovce*, *Na Bimáku*, *Na Hasovce*, *Sochorák*, *Noskův kopeček*, *Praškova skála*, *U ručiček*, *V džungli* a *Za vrchy*. Většina PJ již nežije v úzu místních pravděpodobně z důvodu změny povahy pojmenovaných objektů, tudíž apelativní

význam využitých lexému neodpovídá reálné situaci. *Cikánský plácek* dnes již není mýtina, jak uvedla osoba C, ale stal se součástí rozsáhlého lesa. *Gránova pěšinka* (> *Na Gránovce*) je dnes pouze úzká ulička mezi domy a není moc využívána. *Na Bimáku* stojí několik domů. *Noskúv kopeček* je částečně zastavěný. Jméno *U ručiček* se dnes používá pro označení křižovatky Vysoké n. Jiz. – Roprachtice – Semily. Místo zahrad připomínajících džungli, díky kterým dostalo místo své pojmenování, se dnes nachází bytové domy.

3.1 Shrnutí modelové klasifikace PJ

V následující kapitole je rozebrán způsob tvoření PJ Vysokého nad Jizerou. Analýza vychází z MKPJ, konkrétně ze vztahového modelu.

Shrnutí VM A

Z celkového počtu 126 PJ je VM A zastoupeno v celkem 68 (54%) případech. 5 názvů je jednoslovných, 53 dvouslovných a 10 se skládá ze tří slov.

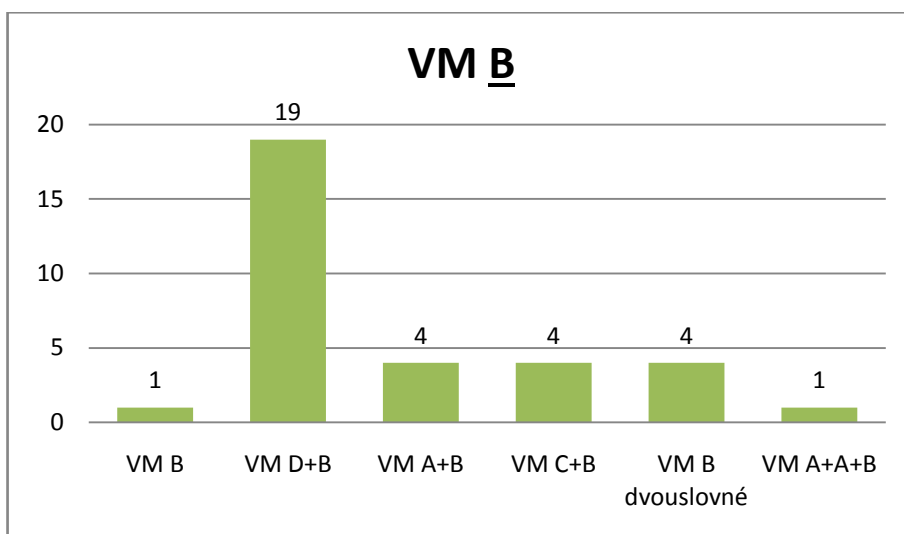
Z jednoslovných PJ je třikrát VM A se dvěma SM Sd. PJ *Amerika*, které do této kategorie také spadá, je utvořeno na základě metafory. Dvěma případy je reprezentováno VM AB se SM dSd (u VM B již tento případ neuvádím).

U dvouslovných je nejvíce zastoupený VM A+B (viz graf) s deseti SM P+S a SM P+Sd a jedním SM P+SADd. O jedno anoikononymum méně má VM A+C s patnácti SM P+Sd, čtyřmi SM P+S a jedním SM P+SADd. Ve všech případech se jedná o předložková PJ, nejčastěji s prepozicí *na* (19). O něco méně jsou zastoupena PJ s prepozicí *v*, *ve* (16) a *u* (14).

U PJ složených ze tří slov se nejčastěji jedná o VM A+(D+B). Dvakrát je zastoupený VM A+(B+A) a po jednom VM A+(A+B), VM A+(C+B), VM A+(AB+B) a VM A+B. U těchto PJ jsou čtyři SM P+ADd+S a po dvou SM P+ADd+Sd, SM P+AD+S a SM P+Sd+ADd.

Motivem pojmenování u těchto názvů je nejčastěji poloha místa podle krajinného rázu (*Na rovních*, *Ve stráni*), nebo podle objektu, který se v místě nachází či nacházel (*U obrázku*, *V lomu*). Časté je také spojení prepozice s posesivním adjektivem, případně substantivizovaným adjektivem posesivního charakteru (*Na Sochorově vršku*, *Na Vojákově*).

Shrnutí VM B

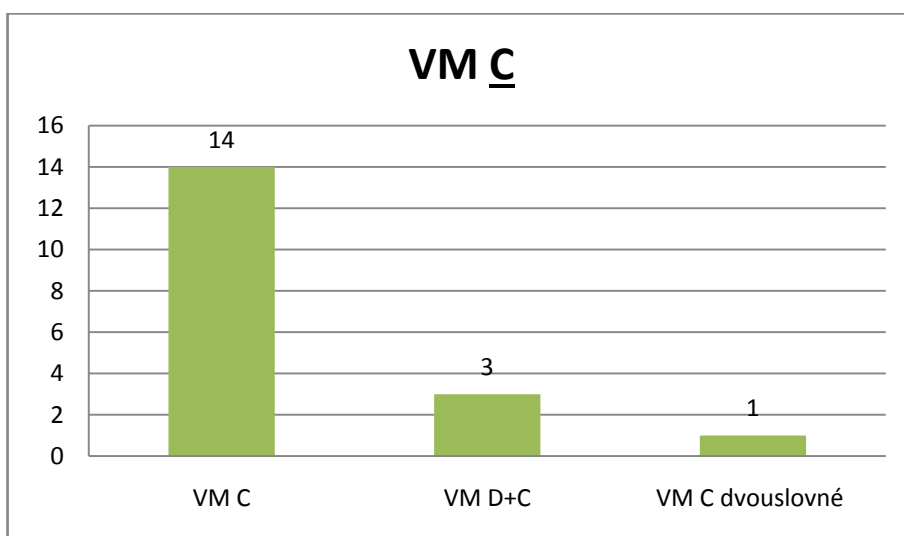
VM B je zastoupen v celkem 33 (26%) případech, z toho 1 název je jednoslovný, 31 dvouslovných a 1 trojslovný. U jednoslovného názvu VM B se jedná o SM S.

Dvouslovné názvy mají největší zastoupení ve VM D+B, z toho je celkem dvanáct SM ADd+S a šest SM ADd+Sd. Vyskytují se zde také čtyři VM A+B, VM C+B a VM B, z nichž pět představuje SM ADd+S, čtyři jsou zástupci SM AD+S, dva ADd+Sd a jeden SM AD+S.

Trojslovný název, VM (A+A)+B, reprezentuje pouze jedno PJ se SM (ADd+ADd)+S.

Motivy pojmenování jsou celkem různorodé. Ve většině případů je určení posesivity – nejčastěji k půdě (*Metelkova rokle, Tomášovy vrchy*) nebo k objektu (*Tomášův kříž, Vojákův mlýn*). Ve dvou případech se jedná o pojmenování soch svatých (*Svatá Barbora, Svatý Florián*).

Shrnutí VM C

K VM C patří celkem 18 (14%) názvů. Většina je jednoslovná, čtyři PJ jsou utvořena ze dvou slov.

Z jednoslovných názvů je pouze jedno VM C₁, zbytek C₂. Oba případy jsou zastoupeny celkem sedmkrát SM Sd, dvakrát SM Sk a tři PJ jsou utvořena na základě metonymie. Poslední dvě PJ jsou zastoupena SM SAdD a metaforou.

Dvoslovné názvy jsou reprezentovány třikrát VM D+C₁, z toho dva SM AdD+Sd a jeden SM AdD+S. Poslední, VM C₂, je utvořeno na základě metonymie.

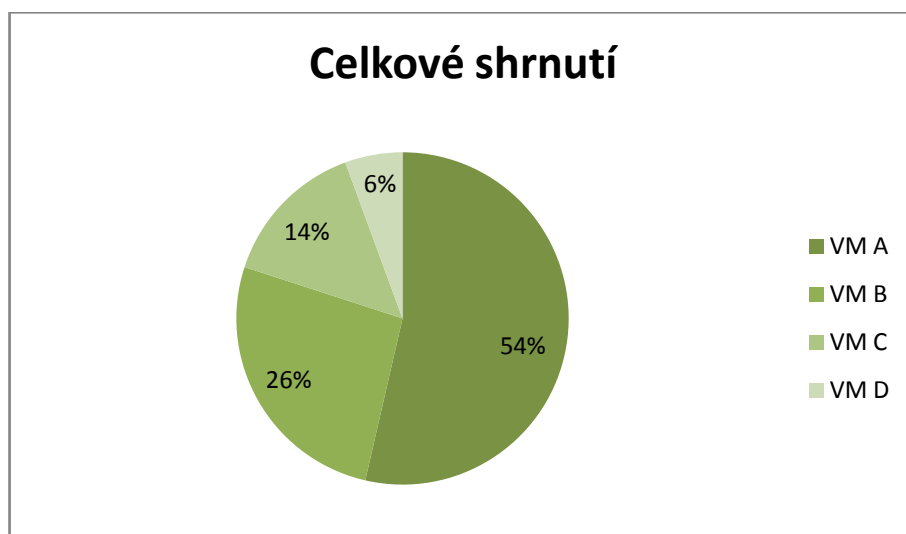
Pojmenovací motiv je u většiny spojen s lidskou činností. (*Nístějka, Trhovice*). Časté je také obrazné pojmenování na základě metonymie či metafor.

Shrnutí VM D

K VM D náleží celkem 7 (6%) jednoslovných názvů. Pět představuje SM Sd a dva SM SAdD.

Tato anoikonyma jsou ve většině případů motivována OJ majitelů, u jednoho PJ se původně jednalo o majetek obce (*Obecnice*).

Celkové shrnutí

Nejčastěji je zastoupen VM A, a to především v kombinaci VM A+B (21 PJ). Sem náleží názvy jako *Ke skalkám, Na vrších, U koryta, U mlýna, V kříbu, V lomu, Za vrchy* atd. Jedná se vždy o apelativa, jejichž poloha je blíže specifikovaná prepozicí. V 20 případech je zastoupena kombinace VM A+C, jejíž názvy poukazují především k lidské činnosti (C₂). V tomto případě jde o názvy typu *Na cihelně, Na sokolně, V hlavatištatech* apod. Menší část tvoří kombinace s VM C₁, který odkazuje na obecné vlastnosti místa. Sem patří názvy jako *Na kamenci, Na rovních, V kopčové* aj.

Stejné zastoupení jako VM A+C má i VM D+B, to je dáno především vztahem vlastníka k půdě (*Barejtův kopec, Janoušovy vrchy, Tomášovy vrchy*) či k nějakému objektu (*Márinkův kříž, Tomášův statek*).

8. Závěr

Cílem této bakalářské práce byla analýza současných „živých“ PJ na katastru obce Vysoké nad Jizerou. Přestože výzkum probíhal na poměrně malém území, bylo nasbíráno celkem 126 PJ, z nichž zhruba 70 je v aktivním užívání místních obyvatel.

Pro anoikonymii Vysokého je typické uplatnění posesivního pojmenovacího motivu v pojmenování lidských obydlí i pozemků. Posesivita je jeden z důležitých pojmenovacích motivů pro svou vysokou schopnost jednoznačné identifikace a diferenciací objektů. Vzhledem k tomu, že se tamější obyvatelé živilí primárně zemědělstvím, posesivita označuje majitele půdy, který na daném území hospodařil. Tento způsob pojmenování ale mohl sloužit i k lepší orientaci v terénu.

Na zemědělskou činnost, typickou pro tuto oblast, ale neodkazuje pouze posesivní vztah majitele a půdy. Anoikonymum *V hlavatišťatech* pojmenovává MČ, kde se dříve pěstovalo vysoké červené zelí – hlavatka. Dnes je tato forma obživy typická spíše pro Sklenařice a Tříč. Zajímavé je, že podle prvních zmínek se zde zelí pěstovalo už v 17. století⁵⁴.

V souvislosti se zemědělstvím si ve vysoké anoikonymii můžeme také všimnout hned několika pojmenování obsahujících výraz *mlýn* (*Dolní farský mlýn*, *Na farských mlýnech*, *U mlýna*, *Vojákův mlýn*). Dodnes se zachoval pouze *Vojákův mlýn*, ten ale není v provozu. Podle zdrojů bylo původně ve Vysokém celkem šest mlýnů – dva ve Staré Vsi a čtyři V od Vysokého směrem k osadě Hradsko (dva farské a *Vojákův*) – ta původně patřila pod správu Vysokého a nacházel se tam také mlýn.

Často se také objevují PJ, která odkazují na krajinný ráz Vysokého, které se nachází v hornatém terénu. Jedná se o anoikonyma typu *Barejtův kopec*, *Janoušovy vrchy*, *Na vrších*, *V kopci*, *Závrší* aj. S krajinou souvisí i kvalita místní půdy. PJ *Na rezovce* a *V Rezku* dokládají, že ve Staré Vsi se nachází půda rašelínová, *Na cihelně* zase odkazuje k jílovité půdě okolo bývalého koupaliště.

Zajímavé je ale i množství drobných sakrálních staveb, jako jsou např. pomníky a boží muka. (*Boží muka*, *Svatá Barbora*, *Svatý Florián*, *U Josefa* a *U kříže*), což je způsobeno zejména křesťanskou tradicí typickou pro zdejší obyvatelstvo.

PJ vypovídají mnoho o životě a krajině Vysokého a jsou významným zdrojem poznání způsobu života tamějších obyvatel, jejich vztahu k přírodě a víry či historie obce, ve které žijí.

⁵⁴ www.vysockezeli.cz [online] [cit. 2015-7-14]

9. Seznam pramenů a literatury

Publikace o místní historii a současnosti

I. ZEMĚ ČESKÁ. *Statistický lexikon obcí v zemi Československé*. Praha: Orbis, 1934.

LUKÁŠ, V. *Vysoké nad Jizerou: Pohledy do minulosti daleké i nedávné*. Vysoké nad Jizerou, 1992.

Internetové zdroje

Císařské povinné otisky stabilního katastru 1 : 2 880 – Čechy. *Geoportál ČÚZK* [online]. [cit. 2015-07-13]. Dostupný z: <http://archivnimapy.cuzk.cz>

Infocentrum Vysoké nad Jizerou. [online]. [cit. 2015-07-17]. Dostupný z: <http://www.vysokenj.cz>

Sčítání lidu, domů a bytů 2011. *Český statistický úřad*. [online]. [cit. 2015-07-13]. Dostupný z: <https://www.czso.cz/csu/sldb>

Sklenářice: obec z podhůří Krkonoš a Jizerských hor [online]. [cit. 2015-07-13]. Dostupný z: www.sklearice.com

Vokabulář webový [online]. Verze 0.4.2. [cit. 2015-07-13]. Oddělení vývoje jazyka Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i. Dostupný z: <http://vokabular.ujc.cas.cz>

Odborná literatura

BALHAR, J. *Český jazykový atlas, sv. 2*. Praha: Academia, 1997.

BALHAR, J. *Český jazykový atlas, sv. 3*. Praha: Academia, 2002.

BĚLIČ, J. *Nástin české dialektologie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972.

KARLÍK, P., NEKULA, M., PLESKALOVÁ J. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN, 2002.

OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, L., KNAPPOVÁ, M., MALENÍNSKÁ, J., MATÚŠOVÁ J. *Pomístní jména v Čechách: o čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest*. Praha: Academia, 1995.

PLESKALOVÁ, J. *Tvoření pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku*. Jinočany: H&H, 1992.

PROFOUS, A. *Místní jména v Čechách: Jejich vznik, původní význam a změny*. Praha: Česká akademie věd a umění, 1947.

ŠMILAUER, V. Revize pomístních jmen. *Naše řeč*. 1957, č. 9-10, s. 260-276.

Příruční slovník jazyka českého. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1957. Dostupné z: <http://bara.ujc.cas.cz/psjc/>

ŠRÁMEK, R. *Úvod do obecné onomastiky*. Brno: Masarykova univerzita, 1999.

Anoikonymický materiál

Krkonoše-západ. *Turistická a lyžařská mapa*. 1 : 25 000. Rosy, 2012.

Místní názvy ve Tříči z roku 1995. Uloženo: archiv Vlastivědného muzea ve Vysokém nad Jizerou.

Místopis Obce Sklenářické z roku 1880. Uloženo: archiv Vlastivědného muzea ve Vysokém nad Jizerou.

Paměti Staré Vsi. Uloženo: archiv Vlastivědného muzea ve Vysokém nad Jizerou.

RÓN, J. V hejží: Pozoruhodné místní názvy na Vysočtě a okolí. *Pojizerské listy*. 1944.

Soupis pomístních jmen Vysokého nad Jizerou 1974. Uloženo: Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR, oddělení onomastiky.

Vysoké nad Jizerou – Geoprohlížeč ČÚZK – Geonames. [online] 2010 [cit. 2015-07-12] dostupný z: <http://geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec/>

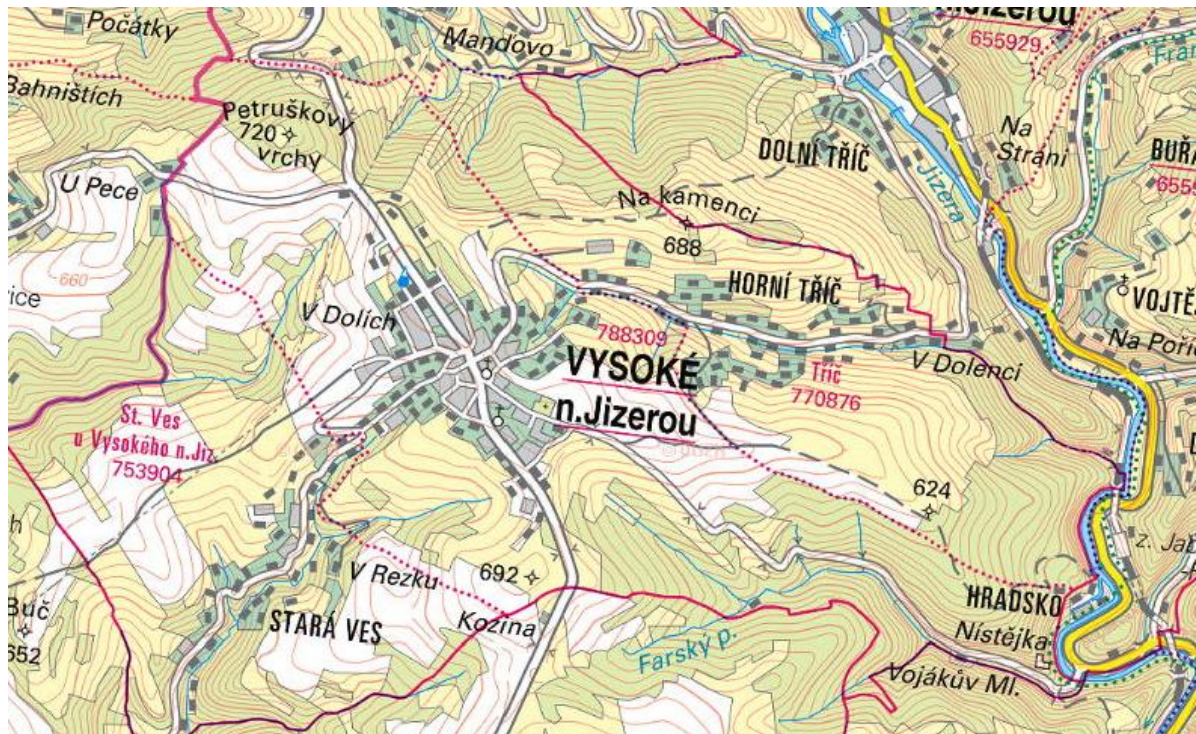
Vysoké nad Jizerou (ze sešitů Josefa Róna). Uloženo: archiv Vlastivědného muzea ve Vysokém nad Jizerou.

Ze zápisků Viléma Róna. Uloženo: archiv Vlastivědného muzea ve Vysokém nad Jizerou

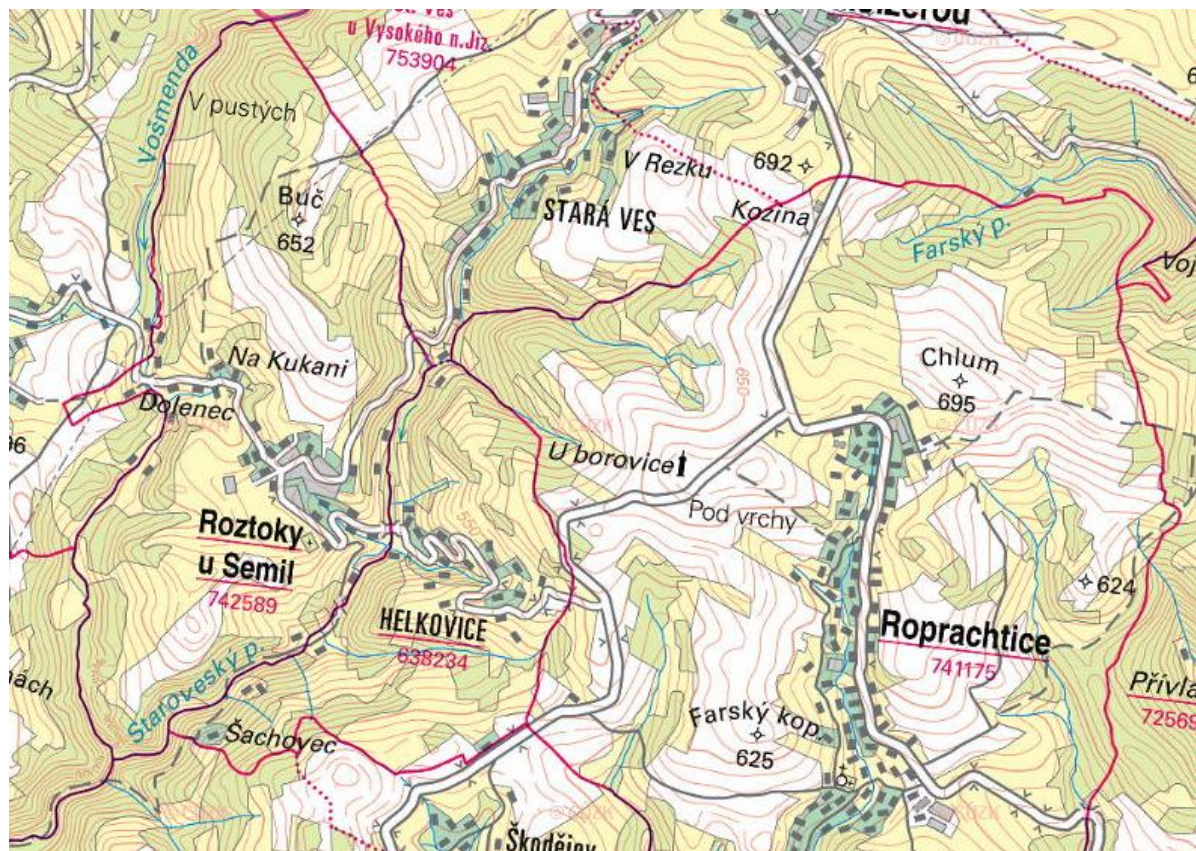
10. Přílohy

Výřez mapy	1
Seznam PJ rozdělených podle VM.....	3
Seznam PJ rozdělených podle SM	5
SPJ.....	7

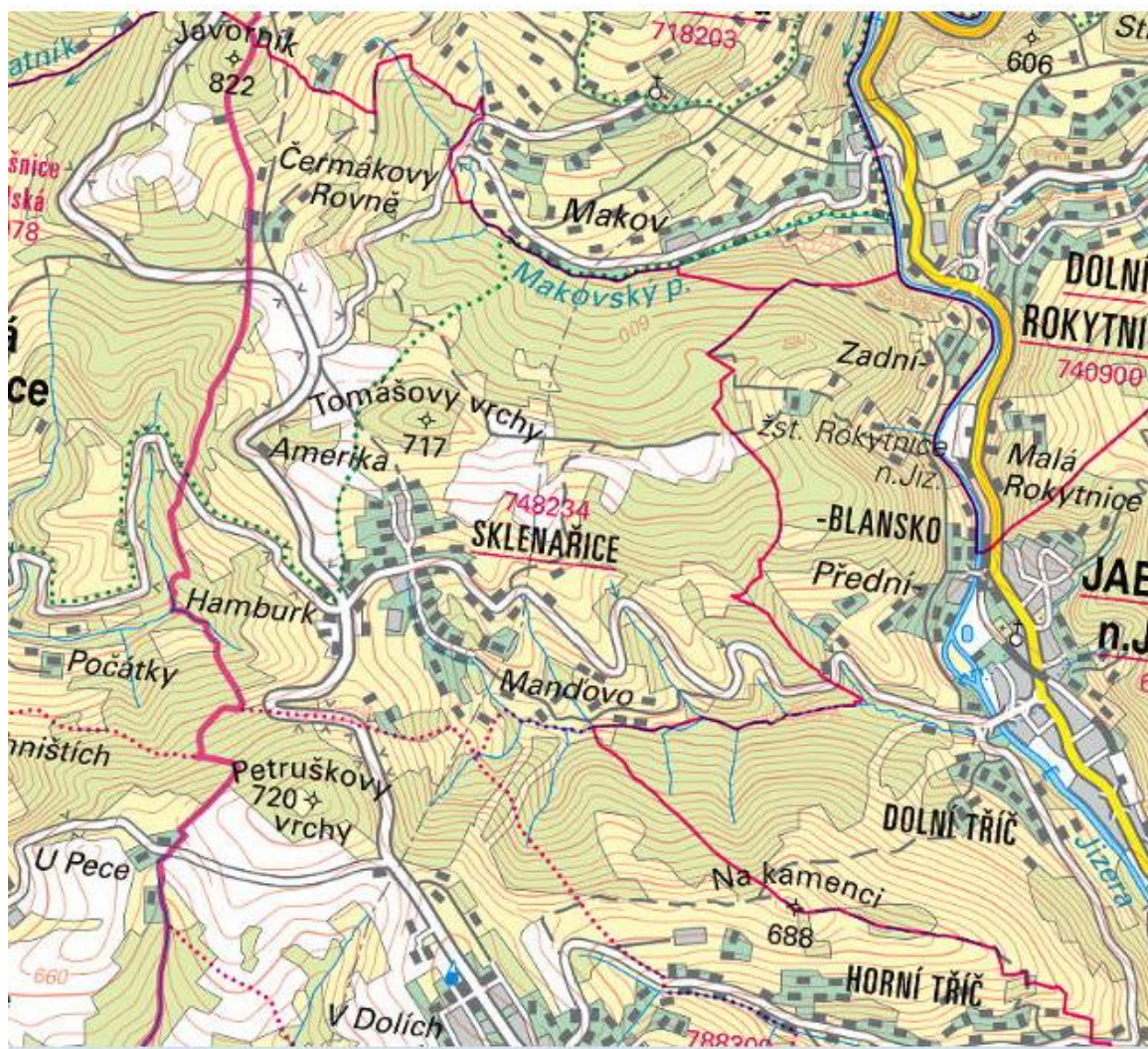
Výřez mapy

Vysoké nad Jizerou a Stará Ves

Stará Ves a Helkovice

Horní Tříč a Sklenařice

Seznam PJ rozdělených podle VM

Jednoslovná PJ:

A

Amerika
Dolánky
Hořensko

B

Paseka

C

Blaňky
Borový
Hamburk

Kalifornie

Mexiko

Nístějka

Polopruť

Ryneček

Suez

Šachovec

Trhovice

Vinohrady

Vošmenda

Zbrojnice

D

Mand'ovo

Mňukovo

Nigrinka

Obecnice

Sochorovi

Zimrov

Zítovi

AB

Zákostelí

Závřší

Dvouslovná PJ:

A+A

Na končinách

A+B

Ke skalkám
Makovský potok
Na mezičkách
Na stránce
Na vrších
Nad hájem
Sklenařický potok
Staroveský potok
Tříčský potok
U Josefa
U koryta
U koryta
U kříže

U mlýna

U obrázku

V dolích

V dolích

V kopci

V kříbu

V lomu

V loučí

V loučkách

V šachtách

Ve stráni

Za vrchy

A+C

Na cihelně

Na kamenci

Na letišti

Na rezovce

Na rovních

Na sokolně

Na spáleništi

Na vrtuli

U hradiště

U motoru

U ručiček

U ručiček

V džungli

V hlavatišťatech

V kopčové

V kostnici

V Rezku

V úkliku

Ve Slezsku

Za trhovcí

VM A+D

Na Bimáku

Na Habušťálově

Na Petříně

Na Polopruti

Na Svatově

Na Vláškově

Na Vojákově

U Hošků

U Janoušů

U Korábu

U Suků

VM C+B

Cikánský plácek

Dračí potok

Trojslovná PJ:

VM A+(A+B)

Na farských mlýnech

Dolní farský mlýn

VM A+(AB+B)

V závřšské rokli

VM A+(B+A)

V návsi staroveské

V návsi tříčské

VM A+C

U svatého Jana

Hrubá strana

Šibeniční vrch

VM D+B

Barejtův kopec

Bouzkova skála

Dykova skála

Farská louka

Farský potok

Gránova pěšinka

Janoušovy vrchy

Machačkova studánka

Márinkův kříž

Metelkova rokle

Noskův kopeček

Petruškovy vrchy

Praškova skála

Tomášovy vrchy

Tomášův kříž

Tomášův statek

Varoulova skála

Vojákův mlýn

Žantova lípa

VM D+C

Čermákovy rovně

Tomičkovy smrčí

Žantovo koleno

VM B

Boží muka

Svatá Barbora

Svatá Kateřina

Svatý Florián

VM C

Nový York

VM A+(C+B)

Na malé straně

VM A+(D+B)

Na Sochorově vršku

U Bouzkovy skály

U Kubíčková lomu

U Tomášova kříže

Seznam PJ rozdělených podle SM

Jednoslovná PJ:

SM S

Paseka

SM Sd

Blaňky

Dolánky

Hořensko

Nigrinka

Nístějka

Obecnice

Ryneček

Sochorovi

Šachovec

Trhovice

Vošmenda

Zbrojnice

Zimrov

Zítovi

SM Sk

Poloprut'

Vinohrady

SM dSd

Zákostelí

Závřší

SM SAdD

Borový

Mand'ovo

Mňukovo

Dvouslovná PJ:

SM AD+S

Hrubá strana

Svatá Barbora

Svatá Kateřina

Svatý Florian

SM AdD+S

Barejtův kopec

Bouzkova skála

Dračí potok

Dykova skála

Farská louka

Farský potok

Makovský potok

Márinkův kříž

Metelkova rokle

Praškova skála

Sklenařický potok

Staroveský potok

Šibeniční vrch

Tomášův kříž

Tomášův statek

Tříčský potok

Varoulova skála

Vojákův mlýn

Žantova lípa

Žantovo koleno

SM AdD+Sd

Boží muka

Cikánský plácek

Čermákovy rovně

Gránova pěšinka

Janoušovy vrchy

Machačkova studánka

Noskův kopeček

Petruškovy vrchy

Tomášovy vrchy

Tomičkovy smrčí

SM P+S

Na vrtuli

Nad hájem

U Josefa

U Korábu

U koryta

U koryta

U kříže

U mlýna

U motoru

V džungli

V kopci	Na Petříně	U Suků
V křížbu	Na Polopruti	U obrázku
V lomu	Na rezovce	V dolích
Ve Slezsku	Na rovních	V dolích
Ve stráni	Na sokolně	V kostnici
SM P+Sd	Na spáleníšti	V loučkách
Ke skalkám	Na stránce	V Rezku
Na Bimáku	Na vrších	V šachtách
Na cihelně	U Hošků	V úkliku
Na kamenci	U hradiště	Za trhovicí
Na končinách	U Janoušů	Za vrchy
Na letišti	U ručiček	SM P+SAD
Na mezičkách	U ručiček	Na Svatově

Trojslovná PJ:

SM (ADd+ADd)+S

Dolní farský mlýn

U Tomášova kříže

V závěšské rokli

SM P+(AD+S)

Na malé straně

U svatého Jana

SM P+(ADd+Sd)

Na farských mlýnech

Na Sochorově vršku

SM P+(ADd+S)

U Bouzkovy skály

U Kubíčkovy lomu

SM P+(Sd+ADd)

V návsi staroveské

V návsi tříčské

Vynechaná PJ

utvořena na základě metafory: Amerika, Suez

utvořena na základě metonymie: Hamburk, Kalifornie, Nový York

Poř. č.	název míst. částí	Vysvětlení názvu a charakteristika místní části	Parcelní čísla
A 4.	<u>Polopruť</u> /Na polopruť, nebo Poloupruť, také Poloprt, na Poloprti/	Část obecního katastru směrem severovýchodním. Je tam několik domů, lesík, louky, pole. Název vznikl pravděpodobně rozdělením pozemku "prutu" na polovinu nebo část, dělením mezi sourozence. Domy čp: 31, 231, 239, 230, 33.	
A 5.	<u>Hlavatištata</u> /V Hlavatištatech do Hlavatištata/	Několik obecních pozemků v jižní části obce, na svahu, kde se pěstovaly sazeničky vysokého červeného špičatého zeli, zvané "hlavotka". Obec pozemky pronajímala k tomuto účelu. Název se užívá dosud.	
A 6.	<u>Kopčovní</u> /v Kopčovní, Kopčovím/	Cesta za Hlavatištata směrem jižním pokračuje na katastr obce Stará Ves. Jsou tam domy čp. 214, 164, 101, 102. Dále pokračuje do polí vedle lesa. Užívá se dosud všeobecně.	
A 7.	<u>Vobecnice</u> /do Vobecnice, ve Vobecnici/	Oblast lesů, luk a potoka. Název vznikl podle bývalého obecního majetku. Tyto části nebyly v soukromém majetku. Název se užívá dosud ve starší generaci.	
A 8.	<u>Zálesko</u> /na Zálesku, nářeč. na Záleště/	Řada lesů ve východní části katastru, která hraničí s kat. obce Jilem, dnes pod správou obce Poniklá n. Jiz. Užívá se dosud.	
A 9.	<u>Ve Slezsku</u> /do Slezska/	Část ulice v městě se skupinou několika domů: čp. 237, 234, 213, 235, 236. Vysvětlení není známo, užívá se dosud od nepaměti, všeobecně.	

Vysoké nad Jizerou

Poř. číslo	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	J.
B 14.	<u>Cikánký mláček</u> <u>Cikánák.</u>	Louka	palouk mezi lesy			Pravděpodobně tam klysi tábořili valí cikáni.	dosud všeobecně	1618	Čeněk Kramář, Vysoké n. Jiz. 284, 88 let, syn zeměděle, kupec
B 15.	<u>Na cihelně</u>	Jíloviště	mezi lesy			Medle Cikánáku místo kde se bral starší jííl na cibly	zaniká generace	1617	Karel Dóubalík, učitel Vysoké n. Jiz. 180, 62 let.
B 16.	<u>Nigrinka</u>	paseka				Podle majitele Nigrina. Název se udržel i pro poe- ději vysázený les.	dosud všeobecně	1477, 1478, 1479, 1480	Čeněk Kramář, Vysoké 284, 88 let.
B 17.	<u>Farský mléjinky</u>	dgny okolí	mlýn			Kdysi tam stávaly mlýny/Daničkův vyhořel 1915, Nesvad- bív 1948/na potoc- ce, který patřil vysocké faře.	zaniká jen starší generace	281 dům 1684 louka	Archiv muzea, Vysoké Siroká veřejnost
B 18.	<u>Machačkova studánka</u>	studánka				Podle majitele Machačky. V lesích dnes místo zarostlé voda se nepoužívá.	dosud všeobec-	1966/1	Čeněk Kramář, Vysoké 284, 88
B 19.	<u>Farský potok</u>	potok				Pozemky v těch místech patřiva- ly vysocké faře. / zádušní pozemky/	dosud všeobec.	2355/2	Čeněk Kramář, Vysoké 284.,